

SOMOGY MEGYE NÉPRAJZI KUTATÁSA AZ ETHNOGRÁFIA ÉVFOLYAMAINAK TÜKRÉBEN

Az Ethnographia a magyar néprajztudomány egyetlen rendszeresen megjelenő folyóirata. A néprajz iránti érdeklődés 1899-ben létrehozta a Magyar Néprajzi Társaságot, amelynek kiadásában 1890-ben jelent az első Ethnographia szám.

A folyóirat napjainkig tükrözi a magyar néprajztudomány fő kutatási irányait, céljait, eredményeit. Lapjain mindig a legkiválóbb kutatók publikáltak.

Az alapítás éveiben a magyar szellemi életet erősen foglalkoztatta a magyarság eredetének kérdése. Ennek kapcsán a néprajzzal foglalkozók az ún. ősfoglalkozásokat (halászat, pásztorkodás) kezdték vizsgálni, hogy a tapasztalt és felgyűjtött jelenségekből viselkedetközvettesen a magyarság korábbi kultúrájára, majd ezeket összevessék a rokonnak vélt népek kultúrájával, s így mutassanak ki egyezéseket. Ugyanezt a célt szolgálta a 90-es évek nyelvészeti kutatása is. Ez a szándék egészen az 1920-as évekig meghatározta a magyar néprajz fő témaválasztásait.

Ennek a korszaknak jeles kutatói *Jankó János*, *Herrmann Antal*, *Munkácsi Bernát*, *Katona Lajos*, akik a kezdeti időkben szerkesztették is az Ethnographiát, sőt saját publikációik is jelentek meg a folyóiratban.

Az Ethnographia korai számaiban megjelenő munkák között sok volt a leíró, lejegyző munka, kevesebb az értekezés, tanulmány.

Az 1890-es évek végétől történeti néprajz, tárgyi néprajz, néphit és népszokások tagolásban jelentek meg a számok. Az 1890 és 1930 közötti időszak a magyar néprajz nagy adatgyűjtő időszaka volt. Ennek meg kellett előznie az első összefoglaló, általánosításokra képes munkákat. Ilyen munka volt a 30-as évek elején megjelenő „Magyarság néprajza”, amely szintézisét adta a magyar néprajztudomány addigi eredményeinek. Mindmáig egyedülálló és nélkülözhetetlen munka született ekkor.

Az 1930-as években a lakóház eredetének kérdései, az állattartás kutatása került előtérbe, amely két szerkesztő, *Győrffy István* és *Madarassy László* szerkesztői és kutatói érdeklődését jelzi. A folklór területén összegyűjtött adatanyagot *Szendrey Zsigmond* próbálta elsőként rendszerezni. 1940-ben *Gunda Béla* vette át a szerkesztést. Szerkesztősége alatt jelentek meg az Ethnographiában az első nyugat-európai szerzőktől származó munkák. Ezáltal a magyar kutatók is kitekintést nyertek az Európában folyó munkára, az ott elért eredményekre. 1944-től *Fél Edit* vette

át ezt a munkát, ő a társadalomnéprajzi munkák megszületését segítette elő.

A II. világháború után a magyar társadalomban beállt alapvető változásokat a magyar néprajzosoknak is regisztrálniuk kellett. A falu szocialista átalakulását, a hagyományok dinamikus változását, a munkásfolklórt kezdték ennek hatására vizsgálni. Az 50-es években kapott nagy lendületet az agrártörténet kutatása, s ekkor jelentek meg az első muzeológiai cikkek is. Ez időtől nőtt az elméleti jellegű publikációk száma.

Az utóbbi években egyre több nagylélegzetű tanulmány kapott helyet az Ethnographiában, a korábbi csak részeredményeket közlő munkák helyett. Tematikus és egyes nagy kutatóegységiségek munkásságát bemutató emlékszámok is jelentek meg már.

Az Ethnographia létezésétől kezdve folyamatosan közölt irodalmi figyelőt, szakkönyv ismertetéseket és a Néprajzi Társaság személyi híreit is figyelemmel kísérte.

A Somogy megyei néprajzi kutatás eredményei is folyamatosan publicitást nyertek az Ethnographia lapjain. A legtöbb somogyi vonatkozású cikk a népszokások területéről jelent meg, majd a gazdálkodás, a viselet, a népi díszítőművészet témakör volt a legkutatottabb.

Az 1890 és 1905 közötti időszakban a népszokásokról írtak a legtöbbet, 1920 után a népköltészeti, viseleti témák gyakoriak a somogyi anyagban. A 60-as évektől a földművelés, település, a 70-es évektől az építkezés és lakáskultúra foglalkoztatta a megye kutatóit.

Jelen dolgozatunkkal indítjuk útjára a Somogyi Repertóriumot.

Az egyes cikkek címe mellett feltüntetett jelzések a bibliográfia használóinak eligazodását kívánják segíteni.

Mindazok, akik a néprajz iránt érdeklődnek és néprajzi anyaggal valamilyen formában kapcsolatba kerülnek akár iskolában, akár honismereti szakkörökben, vagy egy készülő néprajzi pályamunka kapcsán igényelnek útbaigazítást, bizonyosan szívesen fogadják a számukra külön jelzésekkel megjelölt rövid szakirodalmi ismertetéseket.

Ezekhez a cikkekhez a Somogy Megyei Múzeum (Kaposvár, Május 1. u. 10. sz.) Néprajzi Osztályán hozzájuthatnak, s munkájukhoz az intézmény néprajzosi készséggel fognak segítséget nyújtani.

- anyagközlés X
- szórvány adat ○
- szakkörök, pályázók részére ajánlott □
- szakmunka △

1. 1890:308,

X Vikár Béla: Kötéllopás, Fára mászás.

Az esztendő utolsó napján végzett kutasi férjjszó szokás leírása. A szokás gyakorlásának vagy felgyűjtésének időpontját nem tünteti fel a szerző.

2. 1890:317, 320,

○ Hermann Ottó: Magyar pásztoemberek remeklése.

Két somogyi pásztorok által használt faragó motívum (de) rajza (3. ábra, 15. kép). A két adat pontos származási helyét nem tünteti fel a szerző. (Nevét ekör még két „n”-nel írta.)

3. 1890:350–352,

X R. L.: Cséplő József Ikanászbójtár faragványai.

Cséplő József tótszentpáli Eszterházy uradalomban dolgozó faragó munkáinak ismertetése. A somogyi pásztoembérség szempontjából jelentéktelen, alig használható adat. (A szerző teljes neve ismeretlen.)

4. 1891:118–123,

X Vikár Béla: Somogyi tanulmányutamról.

A szerző Hetes, Bodrog, Juta, Csökly, Zselickisfalud, Szentmárton, Patca, Szenna, Hedrehely, Visnye, Magyar-Lad és Német-Lad községekben végzett népköltési gyűjtésekről és munkája céljáról számol be a cikkben. A fenti községek kultúrájáról átfogó jellemzést is ad. A cikk elsősorban kutatástörténeti szempontból értékes.

5. 1895:207,

○ Wlislockiné Dörfler Fanni: Kakas, tyúk és tojás a magyar néphitben.

Somogyi kotyolásra vonatkozó adat. A szerző adatait nyelvészeti folyóiratokból vette, nem saját gyűjtés alapul.

6. 1895:227–229,

X□ Csáky Elek: Somogy megye lengyeltóti járásának néprajzi viszonyai.

A szerző a járás nemzetiségi viszonyaival, viseletével, lakodalmi szokásaival, részletesebben pedig Hács és Vámos német lakosságával foglalkozik. A viselet leírás igen változatos. Az idő és a társadalmi viszonyok feltüntetése hiányzik. Konkrétan csak Buzsák, Táska, Tótszentpál-és Varjaskér, Faluszemes, Öszöd, Lelle, Csehi és Orda községeket tünteti fel. Részletesebb, pontosabb munka kiindulópontjául szolgálhat.

7. 1897:438–451,

X□ Csáky Elek: Adatok Somogy megye lengyeltóti járásának néprajzához.

Az előbbi cikk (6. sz. tétel) folytatásaként újabb, hasonló szintű viseletleírást kaptunk. Adatokat közül a lakodalomról, foglalkozik az „udrálás” és a „pün-

kösdjárás” szokásával, a „megöntés” és a „kenés” gyógyító eljárások leírásával.

8. 1898:25–34,

X△ Vikár Béla: Somogy megye népköltése.

A bevezetőben a népköltészet gyűjtés technikai kérdéseivel foglalkozik a szerző. Kaposmérőről és Csöklyről a „Fehér László”, Somogyszobról a „Háromárva” balladáról kapunk adatokat.

9. 1900:46,

○ Munkácsi Bernát: Menyét, mint menyasszony jelképe.

Somogyban a menyétet „mönnyed asszony”-nak nevezik. Az adat származási helye nincs feltüntetve.

10. 1900:399–403,

X□ Peterdi László: Eljegyzési és lakodalmi szokások.

A leánykéréstől a lakodalom befejezéséig terjedő szokásleírás. A népnyelvi kifejezések dőlt betűs szedéssel különülnek. A 401. oldalon a leánykérés kérdéseinek szövegekötését kapjuk. A közlemény anyagát Felső-Segedsen gyűjtötte a szerző. Vázlatos, de adataiban használható. Idő és társadalmi viszonyok feltüntetése nem szerepel a közleményben.

11. 1901:78–79,

X□ Hosszú József–Szabó János: Szent Iván-napi népszokások.

Kisbárapátiból a „lobogózás” és „aranyos pátrác” szedés szokását, Aszalóból szintén az égő cseresznyefakéreg dobálásának és az „aranyalma” dobálás szokását nevezik meg a szerzők. A szokás gyakorlásának körülményeivel, a szokás gyakorlóival változatosan foglalkoznak.

12. 1902:15, 19,

X△ Balogh Pál: A nyelvterületek túl a Dráván.

A somogy-baranyai határmellék magyar határhelyeit, a horvát nemzetiségű határközségeket és német nyelvszigeteket alkotó községeket sorolja fel. Dél-Somogy nemzetiségi viszonyainak meghatározása céljából jól használható.

13. 1902:25–31, 122

X□ Bellosics Bálint: Magyarországi adatok a nyári napforduló ünnepéhez.

A szentiványi tűzgyújtás gyakorlásának szokását írja le a szerző Kiliti, Kisbárapáti, Aszaló, Mozsgó és Zics községekből. A szokás gyakorlásának tényén kívül szinte semmi adatot nem tartalmaz.

14. 1902:378,

X Peterdi László: Hibaigazítás.

A szerző cáfolja, hogy Somogy-Kilitiben gyakorolták a szentiványi tűzgyújtás szokását. (Vö.: 13. sz. tétel.)

15. 1902:370,

X□ Sebestyén Gyula: Regős-ének.

Mesztegyőről származó szövegekötés és a szokás gyakorlásának körülményeinek vázlatos ismertetése.

16. 1904:446,

○ *Szigeti József*: Hogyan tisztelték meg Somogyban a tiszteletes urat.
Egy mondatból álló anekdota-szerű közlés. Néprajzi adatként jelentősége nincs.

17. 1906:96–98,

○ *Bellosics Bálint*: Áldozati szobrocskák.
A szerző szerint az áldozati szobrocskákat Somogy megye lakossága is ismeri. (Közelebbi meghatározás hiányzik.)

18. 1911:47–55,

○ *Kenesei Ilona*: Krisztus-legendák.
48. old. – utalás egy somogyi variánsra. (Forrás feltüntetésével.)

19. 1911:33,

×□ *Bátky Zsigmond*: Adatok a fehér gyászviselethez.

A fehér gyász elterjedésének területén belül Alsó-Somogy területét nevezi meg Bátky. Egyetlen község neve szerepel Somogy megyéből a közleményben, Rinyaszentkirályé. Bővebbet nem közöl e viseletről. Irodalmi vonatkozásai és a Dél-Dunántúlra kiterjedő áttekintése igen hasznos.

20. 1914:340,

× -én: A legrégebb „Ispiláng”.
Népdalközlés Somogy vármegyéből, a Magyar Hírmondó 1792-es számából átvéve. A gyűjtés helye, ideje nincs feltüntetve.

21. 1916:287,

× *Relkovic' Davorka*: A Balaton keletkezésének mondái.

Szárszó vidékéről származó eredetmonda tartalmi ismertetése. Más pontosabb megjelölés hiányzik.

22. 1921:61,

×
Háborús nóta szövegének közlése. A 44-es somogyi bakák énekelték. Szerzője, lejegyzője ismeretlen.

23. 1923:54–56,

×□ *Szendrei Zsigmond*: Magyar népmonda-típusok és tipikus motívumok.

Ez a cikk „Történeti mondáink” címmel tovább folytatódik az 1924-es és az 1925-ös Ethnographiában. Mivel a cikkek szerves egészet alkotnak, ezért ismertetésüknél sem választom szét ezeket. (1924:144, 146, 1925:49, 53, 1926:136, 137.)

Törökkoppányból történeti mondák, Nagyberkiből és Kaposvárról eredetmagyarázó mondák vázát ismerteti a szerző. Alsógyékényesről, Csurgóról és Attalából hoz még mondatakat.

Az 1924-es évfolyamban Attalából szintén történeti, Félegyházáról és Gamásról eredetmagyarázó mondát ismertet, szintén a források feltüntetésével.

Az 1925-ös számban Szalacska, Kötcse, Szólád, Szárszó és Csurgó történeti mondái kerülnek elő.

Az 1926-os kötetben Szenna, Somodor, Jádfalva és

Szentgyörgy (?) községek mondaanyaga kerül ismertetésre.

A munka a mondagyűjtők számára jól használható, elsősorban összehasonlító anyagul szolgálhat. Mondaosztályozása már meghaladott.

24. 1924:151–156,

× *Gulyás József*: Népi és folklórisztikus elemek Csokonai műveiben.

Csokonai sok esetben népi eredetű figuráinak be-széltesésénél a somogyi tájnyelvet használja fel. Konkrét somogyi folklórisztikus alakokat is találhatunk műveiben, ilyenek pl. Pikó, a somogyi zsvány és a toponári muzsikus zsidó alakja. Az adatok kultúrtörténetileg értékesek.

25. 1926:40–45,

×□ *T. I.*: Bábáncoltató betlehem Somogy megyében.

Lengyeltőtiből szövegközlést és a betlehemezés tárgyainak leírását közli a szerző. Irodalmi hivatkozásként Kilitit is megemlíti és a Magyar Népköltészeti Gyűjteményben található szövegekre is utal.

Mivel a somogyi bábáncoltató betlehemmel a néprajzi irodalom még a későbbiekben is foglalkozik az Ethnográfia hasábjain, ezért ez a közlés alapmunkának számít.

Szerzőjének teljes nevét nem ismerjük.

26. 1926:56, 59,

△ *Györffy István*: A magyar szűr.

A cikk az 1930-ban megjelent „A cifra-szűr” c. könyv előmunkálata. Az összegző jellegű munkában megemlíti Györffy a Csököly–Nagyatád–Csurgó vidéki szűr típust. A somogyi viseletek tanulmányozásához alapmunka.

27. 1926:154, 155,

× *Relnovic Neda dr.*: Babonagyűjtés.

Balatonszemesről egy, a szőlőműveléssel, Berzencéről egy Szentgyörgy-nappal kapcsolatos hiedelmet ismertet a szerző.

A lejegyzés időpontja, a gyakorlás helye, ideje és körülményei ismeretlenek.

28. 1927:33, 34,

× *Szendrey Zsigmond*: Falucsúfolóink.

Három somogyi vonatkozású adatot hoz Szendrey, amelyeknek irodalmi forrásait is feltünteti, de a gyűjtés helyét és idejét ebben az esetben sem tudjuk.

29. 1927:60–61,

× *Solymossy Sándor*: A „letyetár” kendő.

Somogy megyében szokásos, (hogy melyik községben, azt nem tudjuk meg) hogy az udvarló legény ún. letyetár kendőt ad a lánynak. Továbbiakban a „Letyetár” szó nyelvészeti magyarozatát kapjuk. Szántódpusztán jegykendőként is használtak ilyet. Irodalmi forrásait feltünteti a szerző.

30. 1928:83–93,

× *Madarassy László*: Magyar aratószokások.

A magyar aratószokások tárgyalása közben megál-

lapítja a szerző, hogy az aratóünnepek már csak az uradalmakban szokásosak. Somogyban, azokat is az uraság alkalmazottai rendezik.

Nem írja Madarassy, hogy megállapítása mikorra vonatkozik, sem hogy hol tapasztalta ezt a jelenséget a megye területén.

31. 1928:144,

× *Binder Jenő*: Folklor-forgácsok.

Két táncra hívó mondóka szövegét közli a szerző. Az első szöveget Jutára vonatkoztatja, a másodiknál csak Somogy megyét jelöli meg.

Az adatszerzés idejéről, körülményeiről pontosabban nem tudunk meg.

32. 1928:193–196,

×□ *Gönczi Ferenc*: Somogy megyei gyermekjátékok.

Lengyeltóti, Osztopán, Kaposvár, Kisbárapáti, Alsósegese, Somogyudvarhely, Erdősokonya, Fonyód, Bolhó községekből ismertet gyermekjátékokat nevük megnevezésével és rövid leírásukkal.

33. 1929:192–200,

×□ *Előd Géza*: Esküvő Csökölyben.

A leánykéréstől a lakodalom befejezéséig kíséri végig az eseményeket a szerző. Külön foglalkozik az „alku”, a „szabás” szokásával, s legrészletesebben a lakodalommal. Itt jó pár köszöntő- és vőfélyverset is közöl.

A közlés a szerző gyűjtésén alapul. A gyűjtés ideje ismeretlen.

34. 1929:40–47,

×□ *Előd Géza*: Életképek Dél-Somogyból.

Részletes leírását kapjuk Kálmáncsa községből a leánykérés, az „alku”, a „szabás”, a „vásárlás”, a lakodalom, a nagyvendégség szokásanyagának. Külön részt szentel a szerző az esküvő utáni hétköznapoknak, és a keresztelő körülményeinek.

A gyűjtő törekszik a népnyelvi kifejezések lejegyzésére is, bár fonetikai jeleket nem használ.

Kálmáncsa neve a szövegben nem szerepel, csak „Kálmáncsel” formában. A szövegösszefüggések és a „Somogy megye földrajzi nevei” c. kötet alapján azonosítható a leírás helyszíne Kálmáncsával.

35. 1929:107–112,

×□ *Gönczi Ferenc*: A pünkösdi köszöntések Somogy megyében.

A somogyi gyermeknevelés kapcsán foglalkozik Gönczi a témával. Csákány, Horvátkút, Sámson, Szentnyér, Tótszentpál, Ecseny, Bonnya és Lengyeltóti községek nevét említi, ahonnan tud a szokás gyakorlásáról. Több variációban közli a köszöntő csapatok szereposztását, öltözetüket. Szövegközlést és fotót is találhatunk a cikkben.

A pünkösdi köszöntés szokásának feldolgozásához jó alapul szolgálhat a munka.

36. 1931:147,

× *Ébner Sándor*: A „zselici csontrakók” és „öntő-asszonyok”.

Szilvásszentmárton és Töröcske községet említi a szerző, ahol csontrakók és más gyógyító, „tudós” asszonyok éltek. Munkájukról, tevékenységükről sajnos nem tudunk meg részleteket.

37. 1929:162–167,

○ *Madarassy László*: Magyar szüreti szokások.

Már az 1928-as Ethnográfiában is található Madarassytól egy azonos témájú közlés. Most Kiliti községből hoz egy adatot a szerző, szintén irodalom alapján.

38. 1929:10,

× *Ébner Sándor*: A mezei gabonás- és szénaspajta.

A gazdasági épületek helyét ismerjük meg a településen és a telken belül. Példái elsősorban a Zselicségre vonatkoznak. Kiemelten Szennával foglalkozik a szerző, nevezetesen az épületek szerkezetével. A egyes elemek megnevezését is megadja.

Adataiban jól felhasználható munka.

39. 1931:22,

○ *Szendrey Zsigmond*: A „kongózás”.

Drávafok községből hoz adatokat a szerző a karácsony esti zajkeltő népszokásról.

A közlés csak tényközlő jellegű.

40. 1931:31,

○ *Kiss Géza*: Az ormánsági népviselet.

Az ormánsági viseletdarabok ismertetésénél analógiaként ír a szerző a somogyi „sípújú” és „lénzós ingről” és azok díszítéséről.

41. 1931:78, 83,

○ *Szendrey Ákos*: A népi ruházatkodás életkorjelző jelentősége.

Irodalmi adatok alapján Kéthelyről ismerteti a szerző adatokat. Az összefoglaló jellegű cikkben részletesen nem foglalkozik a jelenségekkel, csak tényeket közöl.

42. 1931:153,

○ *Szendrey Ákos*: Az új tűz.

Zics községben két fa összedörzsölésével élesztik az „új tüzet”. A tényközlésen kívül más adatot nem tudunk meg.

43. 1931:155, 159, 160,

× *Palotay Gertrud*: A magyarországi női ingek egy szabástípusa.

A buzásági és Dráva menti horvát ing néhány sajátosságát ismerteti a szerző.

44. 1931:163–165,

× *Gönczi Ferenc*: A somogyi gyermek hajviselete.

Gönczi ismerteti a gyermekhajviseletek főbb típusait és helyi megnevezésüket. Ábrakon szemlélteti adatait.

45. 1932:15–17,

×□ *Szendrey Zsigmond*: Tiltott és előirt ételek a magyar népszokásokban.

Lengyeltóti, Balatonendréd, Csurgó, Kéthely községekből és Felső-Somogyból hoz példákat a szerző, elsősorban irodalmi adatok alapján, mint ahogy ez már más összegző jellegű munkájára is jellemző volt.

46. 1932:85–87,

×□ *Szendrey Zsigmond*: Egyházkelő.

Részletesen foglalkozik a szülés utáni bemutatkozás szokásával, annak időpontjával, a résztvevő személyekkel és az egyházi szertartás eseménysorozatával. Adatait elsősorban Kéthely községre vonatkoztatja. A közlés nem saját gyűjtésen, hanem irodalmi adaton alapszik.

47. 1933:104,

○ *Solymossy Sándor*: A vas babonás ereje.

A nyilallásban szenvedő személyt három varrótűről leivott vízzel kell gyógyítani.

A hiedelem gyűjtésének helye pontosan nincs megjelölve, csak általában a megyére vonatkoztatott. (Az adat az Ethnographia 1903:215 közléséből van átveve.)

48. 1933:117–130,

× *N. Bartha Károly*: A szatmárcsekei bábtáncoltató betlehem.

A szatmárcsekei bábtáncoltató betlehem mellett összehasonlító anyagként szerepel a Kiliti, Balatonszentgyörgy és Lengyeltóti községekben hasonló módon játszott betlehemezés. A somogyi adatok irodalmi forrását is feltünteti a szerző.

49. 1933:150–156,

×□ *Ébner Sándor*: Zselici kanászélet.

A köztudatban élő somogyi makkoltató eredeti disznótartásról nagyon keveset tudunk. Szinte egyetlen közlés ebben a témakörben Ébner Sándor cikke.

Az ősi somogyi disznófajta jellemzését adja a Zselickisfalud–Márcadó-pusztán gyűjtött adatok szerint. Foglalkozik a kanász lakhelyével, életmódjával, az állatok gyógyításával, a kanász viseletével.

A közlemény további gyűjtések alapjául szolgálhat.

50. 1933:163, 164,

× *Gönczi Ferenc*: Az anyajegy a somogyi néphitben.

Az anyajegy keletkezésének két fő oka volt a somogyi hiedelem szerint: a „megkívánás” – ezt Csurgón, Berzencén és Ságváron tartották, a másik a „ráfeljejtkezés” – ez Nemespátrón, Potonyban volt ismertes. A továbbiakban az anyajegy elhárításának módjaival és gyógyításával foglalkozik Gönczi. Itt Lakócsa nevét említi meg.

51. 1934:182–183,

×□ *Göneyei (Ébner) Sándor*: Tréfás lakodalmi játékok Csurgónagymartonban

A lóalakoskodás, gólyaalakoskodás és „dongózás” nevű lakodalmi játékokat ismerteti Göneyei,

52. 1935:11,

×△ *Dr. Fél Edit*: Adatok a gyászszínekhez és párhuzamok.

A gyászszínek európai kitekintésű összefoglalása kapcsán a magyarországi gyászszínek történeti összefoglalását kapjuk. A munkában említés történik egy mondatban a csökölyi fehér gyászról is.

53. 1935:48–49,

×□ *Szendrey Ákos*: Lakodalmi előkészületek

A Dráva melléken és Dél-Somogyban a vőlegény számára is megállapodtak a fehérmű menyiségében, „szabás” alkalmával készítették el. Ezenkívül Csökölyből említ még egy szokást a szerző. Adatait Szendrey irodalmi forrásokból vette.

54. 1935:105, 108–111, 115–116,

×□ *Seemayer Vilmos*: Adatok népi táncaink ismertetéséhez.

Seemayer 1927–34 között többször is gyűjtött Nemespátrón és Somogy megye több községében. Lakodalmi gyűjtései kapcsán a lakodalomban járt táncokat is lejegyezte. A közleményben a „kanásztánc” leírását adja. A somogyi seprűtáncot Szenyérben gyűjtötte dallamával együtt. A „takáctáncot” Gígében járták. Ezekon kívül még „pulykatánc”, „csibetánc” és „sétáló” nevű táncokat ismertet.

Az Ethnographiában ez az első somogyi néptánc-költés, amely jelzi a néptánc kutatások nagyarányú megindulását.

55. 1936:72–90,

×□ *Seemayer Vilmos*: A régi lakodalom Nemespátrón.

A „megkérés”, a „kézadás”, a „móringegyezés”, a „felkérdezés” szokását részletesen megismerhetjük. A különböző mozzanatok időpontjával, a résztvevők megnevezésével és szerepkörükkel részletekbe menően foglalkozik.

Az egyik legrészletesebb somogyi lakodalomleírás. Forrásként és kiindulópontnak jól használható más lakodalmak leírásához és feldolgozásához.

56. 1937:40–49

×□ *Seemayer Vilmos*: Énekes népszokások Somogy és Zala vármegyéből.

A pünkösdjárást Csákány, Tóthszentpál, Szenyér községekben gyakorolták, míg a vízkereszti köszöntést Surdon. Külön részt csak a fonó dallamvilága kap.

57. 1938:213,

× *Gunda Béla*: Szent Iván napi tűzcsóválás Törökkoppányban.

Az Ethnographia hasábjain több szerző is foglalkozott és a későbbiekben is foglalkozik a szentiván napi népszokásokkal. Ehhez a vitához teszi hozzá Gunda Béla a Törökkoppányban 1938-ban gyűjtött adatait.

58. 1938:217–218,

× *Seemayer Vilmos*: Lúdvérc-babonák Zala és Somogy vármegyéből,

Somogy megye területéről Ság-h-pusztá (– hogy ma melyik községhez tartozik, nem azonosítható –) és István-major (Iharosberény) helységekben gyűjtött adatokat Seemayer 1932-ben.

59. 1938:218–219,

× Seemayer Vilmos: Mátyás király és a molnárlány Meseközlés Berzencéről.

60. 1940:53,

○ Vajkai Aurél: A csatkaí búcsú.

A csatkaí búcsúba járó hívekről megemlíti, hogy a legtöbben az andocsi búcsúban is megfordultak.

61. 1940:327, 329,

○ Szendrey Zsigmond–Szendrey Ákos: Részletek a készülő magyar babonaszótárból.

Két hiedelemközlés vonatkozik Somogy megyére a tanulmányban. Mindkettő néprajzi irodalomból való átvétel, így forrásértéke másodlagos.

62. 1940:367,

×□△ Lukács Károly: Balatoni halászat két évszázad távlatában

Somogy megye halainak és halászatának ismertetése kapcsán örökíti meg Bél Mátyás a Balaton halászatának kétszáz év előtti módját és szerszámhasználatát.

Ezt a munkát ismerteti vázlatosan Lukács Károly.

63. 1940:434, 437, 438, 440, 441,

×□ Beke Ödön: Vasalás és mángorlás.

Marcali, Kéthely, Somogyszil, Csurgó-Alsók, Csököly, Alsósegesd községekből a vasalásra használt eszközök helyi megnevezéseit ismerteti a szerző. Porrogszentpálról a szoknya ráncba szedésének módját részletezi, Alsósegesdről a kontyfűzők vasalásáról ír. Ennek kapcsán ismerteti a konty részeit. Csurgóról a „sikálás” nevű eljárást mutatja be. Alsósegesdről és Csurgóról a lapicka formai jegyeit ismerhetjük meg.

Somogyi vonatkozásban ebben a témakörben egyedülálló közlés.

64. 1941: 20, 21, 22, 15–18,

×□ Szendrey Zsigmond: Évnyegyedi szokásaink és babonáink.

A mátkázásra Lengyeltóti, Somogyudvarhely és Somogyvár községekből, a karácsonyi, a fonási tilalomra Kéthely és Lengyeltóti helységekben, a karácsony esti varrási tilalomra Szőkedenecs, Balatonendréd, Szenna és Lengyeltóti említésével hoz példákat. Az óévesti szokásokat Mozsóra és Somogy megye területére vonatkoztatja.

Adatait Szendrey Zsigmond irodalmi forrásokból vette. Egyedül a lengyeltóti adatokat gyűjtötte saját maga. A fentiekén kívül még Buzsák és Táska községek neve fordul elő a közleményben karácsony esti népszokásokkal kapcsolatban.

65. 1941:49–50,

○ Szendrey Ákos: A halott lakodalma.

Somogy megyében, ha fiatal lány halt meg, tulipá-

nos ládáját egész kelengyével együtt eltemették. Ezt az adatot Malonyai Dezsőtől vette át a szerző, és közelebbi hely- és időpont-meghatározást nem ad.

66. 1941:68,

× Gönczi Ferenc: A nyakkaloda használatának eltiltása.

1864-ből Mérey Károly főispán Kaposvárott kiadott rendeletét ismerteti Gönczi a cím szerinti témában.

67. 1941:80–81,

× Gönyei Sándor: Az 1941. évi mezőgazdasági kiállítás néprajzi tanulságai.

Az 1941. évi mezőgazdasági kiállításon egy szennai házat is felállítottak. Ezt az épületet elemzi a szerző. A kiállításon néhány Kapoli faragást is bemutatnak, ezekről is ejt néhány szót.

68. 1941:101, 103–107,

×□ Szendrey Zsigmond: A tavaszéő ünnepekörének szokásai és hiedelmei.

Több hasonló összegző jellegű közlésében szintén hozott már somogyi példákat Szendrey Zsigmond. Ez esetben tavasszal megjelenő hiedelemalakokkal Kisbárapáti községből, húsvéti játékokkal Szilvásvaszentmártonból, kakasütéssel (pontos helymegjelölés nélkül), a zimányi lányok húsvéti határmegkerülésével, az almamelléki tüzetetéssel foglalkozik. Ezekon kívül Csökölyből, Vásárosbécrcről, Lengyeltótiból, Polányból és Lábodról hoz szokás- és hiedelemanyagot.

69. 1941:180–182, 185,

×□ Szendrey Zsigmond: A tavasz, nyár és ősz ünnepekörének szokásai és hiedelmei.

Kéthelyről a kongózást, melyet pünkösdkor gyakoroltak, két másik pünkösdi szokást Kaposvárról és Somogy megyéből, Kilitiből a Szt. István-napi harmatszédést, az ugyanekkor gyakorolt „komafacsere” szokását és a mozsói tűzgyűjtést ismerhetjük meg a fentiekhez sokban hasonló anyagközlő cikkben.

70. 1941:279–280

○ Gönczi Ferenc: 1759. évbéli statutum a verébfejekkel való adózásról.

Somogy megye 1840. évi gyűlésének jegyzőkönyvéből a verébfejekkel való adózásról kapunk adatokat.

71. 1942:106, 109, 110,

○ Szendrey Zsigmond: Ráolvasóink eredetének kérdéséhez.

Három somogyi vonatkozású adatot hoz cikkében a szerző, ezek közül az egyik pontos gyűjtési helyét tudjuk (Lengyeltóti).

72. 1942:126,

○ Szendrey Ákos: A magyar áldomás

Kéthely községből két adatot közöl Szendrey e témakörben.

73. 1942:234,

○ Gönczi Ferenc: A halottak nyitott koporsóban való temetése.

A nyitott koporsóban való temetés szokását 1812-

ben tiltják el. Ezt a szokást az „óhitűek” gyakorolták Somogy megyében.

74. 1942:233–234,

○ *Gönczi Ferenc*: Árdragítók büntetése a XIX. században.

A kaposvári csizmadiacéh 1813. évi árlimitációját, árszabását ismerjük meg a közleményből.

75. 1942:234,

× *Gönczi Ferenc*: Angyal Bandi feleségének, Mikli Bözsinek ládájában talált rablott ruhafélék.

Az 1809-ből való összeírás fontos viselettörténeti jelentőségű adatsor. Részletes listát kapunk egy aszszony teljes ruházatáról, az egyes darabok megnevezését is ismerteti Gönczi.

76. 1943:255,

× *Gönczi Ferenc*: Adatok a régi somogyi népviselethez.

1807-ből közöl egy adatot Gönczi a somogyi cifra-szűr-viselet eltiltásáról. Értékes viselettörténeti adatközlés.

Ezenkívül 1813-ból egy érvágással történő gyógyításra vonatkozó adatot is közöl a szerző.

77. 1944:40–41,

× *Gönczi Ferenc*: A szűrök és ködmönök árának meghatározása 1812-ben.

A somogyi szűrök méretét és anyagigényét részletesen taglalja Gönczi a szűrszabók által készített termékek, árufajták felsorolásával együtt.

78. 1944:97,

× *Gönczi Ferenc*: Egy mérgezési pör Somogyban.

1817-ből közölt történeti adat a szárított békával történő embermérgezésről.

79. 1944:114,

× —. —.: Néprajzi gyűjtés a csurgói kollégiumban.

Kuthy Ferenc tanárember felhívást adott ki a tanulók és gazdák részére néprajzi tárgyak gyűjtése céljából.

A felhívás eredményéről, a gyűjtött anyag sorsáról semmit sem tudunk. (A cikk szerzője ismeretlen.)

80. 1945:27,

○ *Balassa Iván*: Takarás és marokverés

Nemesdédén „takarónak” nevezik azt a szerszámot, amelyen a kasza vasával egyező irányú fafogak vannak, amely a levágott gabona fektetésére szolgál.

81. 1945:49, 50,

○ *Cs. Sebestyén Károly*: Talpfa

A talpfa használata a népi építészetben főleg a Dunántúlon, ezen belül is Somogy megyében terjedt el, ahol a faépítkezés sokáig fennmaradt.

82. 1945:81–82,

× *Korompay Bertalan*: Vikár Béla

Vikár életútját és munkásságának főbb fejezeteit ismerhetjük meg a közleményből,

83. 1946:60,

○ *Manga János*: A kánai menyegző változatai.

Buzsák községben farsang vasárnap a rózsafűzértársulat tagjai Mária litánia és rózsafűzér imádkozása után a kánai menyegzőről szóló éneket is énekeltek.

84. 1947:109–110,

×□ *Gönczi Ferenc*: A somogyi juhászok ruházata

A juhászviselet teljes, részletes leírását adja Gönczi. Nem pontosítja azonban, hogy a leírt viseletet mikor és meddig viselték. A cikkhez 1 fotót is csatolt a szerző.

85. 1947:279–280,

× *Gönczi Ferenc*: Az emberi testrészek elnevezései Somogy megyében.

Levéltári anyag és népnyelvi adatok alapján kapunk tájékoztatást a cím szerinti témáról.

86. 1948:245–46,

○ *Gönczi Ferenc*: Meghalt Somogy megye legutolsó betyárja, Mustos János

Gönczi Ferenc a „Somogyi betyárvilág” c. munkája készítése közben találkozott az utolsó somogyi betyárral.

87. 1949:118, 122, 123, 125, 126, 129

△ *Balassa István*: A Néprajzi Múzeum favillagyűjteménye.

A favillák magyarországi típusainak áttekintése kapcsán a Somogy megyéből gyűjtött múzeumi tárgyakkal is foglalkozik Balassa István. Leltári számokkal együtt sorolja fel a pontos származási helyet s a szerszám helyi megnevezését. Foglalkozik a somogyi villák készítési helyével, szállítási útvonalakkal.

A villatípusokat és az útvonalakat térképen is szemlélteti a szerző.

88. 1949: 353, 355, 357,

△ *Barabás Jenő*: A Néprajzi Múzeum magyar osztályának földrajzi katalógusa.

A Néprajzi Múzeum anyagának elemzése kapcsán a Somogy megyéből a múzeumba került anyagot a szerző földrajzi és jelleg szerinti eloszlásban kielégítőnek tartja. A cikkhez tárgysűrűségi térkép is járul.

89. 1949: 388,

○ *Morvay Péter*: A népitánc kutatás két esztendeje

Az első magyar táncnéprajzi filmet Gönyei Sándor 1926-ban Kaposvárott készítette.

90. 1950:254–56,

△ *Takáts Gyula*: A Somogy Megyei Múzeumról.

A néprajzi múzeológia kialakulását és fejlődését kíséri végig a Somogy megyei múzeumi szervezeten belül számszerű adatokkal is alátámasztva.

91. 1951:173,

× *Bakos József*: Miscella Ethnographica et oeconomica.

A Magyar Kurír 1794-es számából vesz át a váltottgyermek hiedelemkörébe tartozó somogyi adatot.

92. 1951:224–225,

× *Bakos József*: Néprajzi anketé Siófokon.

A Néprajzi Társaság a néprajztudomány akkori legfontosabb elvi kérdéseiről tartott anketét Siófokon 1950 októberében. Ennek a tanácskozásnak a legfontosabb kérdéseit olvashatjuk a közleményben. Tartalma kutatástörténeti szempontból érdekes.

93. 1952:367, 368,

×□ *Szendrey Ákos*: Legényavatás.

Kéthelyen és Kálmáncsán élt még a legényavatás szokása. Hogy az irodalmi adatok mely időszakra vonatkoznak, nem lehet tudni, de Szendrey sem tünteti fel, kik az eredeti szerzők, akikről átvette adatait.

94. 1953:293–298,

× *Takáts Gyula*: Az utolsó talpaspajta Somogyjádón.

A pajták telkeken való elhelykedésével, építéstechnikájával foglalkozik a cikk. Ábrákon az alaprajzot, a szerkezeti rajzot, a sövények rögzítését a szérűkaput láthatjuk. A pajta vázának megnevezéseivel együtt egy alapos, komplex felmérést kapunk.

95. 1953:329,

△ *Sándor István*: Néprajzi múzeológiánk kérdései
Az 1873-ik évi világkiállításra gyűjtött néprajzi anyag kapcsán a Somogy megyében Xantus János által gyűjtött néprajzi anyagról kapunk áttekintést.

A Somogy megyei néprajzi gyűjtés története szempontjából értékes adatokat tartalmaz a cikk.

96. 1953:401, 403,

× *Lengyel Györgyi*: A népművészeti pályázat eredményei.

Id. Kapoli, Jancsikity János, Papp Vendel nevével és az általuk készített tárgyak fotójával találkozunk a közleményben.

97. 1954:45

△ *Diószegi Vilmos*: A honfoglaló magyar nép hitvilága („ősvallásunk”) kutatásának néhány kérdéséhez.

A táltoshit magyarországi elterjedését térképre vite több Somogy megye területére eső pontot is felfedezhetünk a cikkben. Surd, Babócsa, Zselicszentpál, Cserénfa községekből jelzi a táltoshit meglétét.

Az „elrejtetés” hiedelmének hasonló kivetítésénél Kaposvár, Szenna, Zselickislak, Zselicszentpál, Töröcske és Mozsgó nevét találhatjuk meg.

98. 1954:377,

○ *Cs. Sebestyén Károly*: Ágy a magyar parasztházban.

Az ágy somogyi megnevezéséről kapunk két adatot a cikkben.

99. 1955:125, 127, 130–139, 151, 166, 168, 170, 171, 175, 176,

△ *Hofer Tamás*: Dél-dunántúli településformáinak történetéhez.

A somogyi falvak tagosítás előtti állapotáról ka-

punk áttekintő képet, ezen belül is kiemelten foglalkozik a szerző a zselici falvakkal. Zselickisfalud, Szilvásszentmárton, Patca, Szenna, Zselickislak, Zselicszentpál, Simonfa, Hedrehely és Kadarkút községekről tudunk meg legtöbbet. A megye területén mindennütt megtalálható megosztott településforma a Zselicre különösen jellemző volt. Adatait 1952–54 között gyűjtötte a szerző. Kutatásain kívül a somogyi megosztott települések korábbi irodalmát is ismerteti és értékeli a szerző. Nemcsak a falu településszerkezetével, hanem az egyes telkek beosztásával is foglalkozik Hofer. Történeti adatok segítségével végigkíséri azt a gazdasági és történeti láncolatot, amely az osztott települések átalakulásához és megszűnéséhez vezetett.

100. 1956:231,

○ *Takács Lajos*: A históriások alkotásmódja.

A Toponáron élő Zóka nevű énekes kegyes, népi ájtatosságokat szolgáló énekeit a Koppány vidékén sokan ismerték.

Ez az adat további gyűjtések alapjául szolgálhat.

101. 1956:409, 426, 427, 436, 438,

△ *Balassa Iván*: A kévébe kötött szálás gabona összerakása és számolása.

Irodalmi adatok alapján a szerző összegezte a Somogy megyei kéverakási módokat és azok helyi megnevezéseit. A tanulmányhoz térképanyag is tartozik.

102. 1956:580,

○ *Takáts Gyula*: A szömörcearatásról és a tabakról.

Somogy megye agyagtalajos vidékein folyt szömörce-termesztés is. Hogy időben mikor és meddig, azt nem tudjuk meg a cikkből.

103. 1956:650–651

△ *Boros Marietta*: Néprajzi kiállítások.

A Siófokon megrendezett balatoni hajózást bemutató kiállításról közöl egy fotót a cikk.

104. 1957:217–251,

× *Tálas István*: A termés és nyelv kapcsolata aratóműveleteinkben.

Pontos helymegjelölés nélkül nyolc Somogy megyei vonatkozású adatot közöl a szerző a cím szerinti témakörben elsősorban irodalmi hivatkozások alapján.

105. 1957:270–289,

△ *Balogh István*: A gabona betakarítása a XVI–XVIII. században.

Nemespátró, Kapoly, Somogytúr, Balatonendréd, Telek, Döbrököz (ma Tolna m.) és Magyarfülöp (mai helye és neve nem azonosítható – az adat 1879-ből való) községekre vonatkozó irodalmi adatokat csoportosít a szerző az egész ország területére kitékintő cikkben.

106. 1957:378,

△ *Hofer Tamás*: Csűrök és istállók a falun belül,

A csűrök és istállók a Zselicségben más-más helyen csoportosultak. Több anyag a szerző ezen cikkében nincsen, mivel még részletesebben foglalkozott a témával a zselici osztott településeket tárgyalva. (Lásd: Ethn. 1955:124–186.)

107. 1958:5, 18, 19, 22, 23,

△ *Vincze István*: Magyar borsajtok.

A „főfás” és a „kosos” prések somogyi típusait ismerteti a cikk fotóanyaggal és a típusok elterjedését és gyakoriságát jelző térképekkel együtt.

108. 1959:256,

○ *Kiss Gabriella*: A 301-es mesetípus magyar re-
dakciói.

Az áttekinthető jellegű cikkben egy somogyi variánsról is megemlékezik a szerző.

109. 1959:314,

× *Szendrey Ákos*: A napforduló és a mágikus állatvédés összekapcsolásának kérdései.

A marhák kihajtásának napja Nagyatádon is Szt. György-nap volt, mint az országban a legtöbb helyen. Somogyi vonatkozásban részletesebben nem foglalkozik a szerző a témával.

110. 1959:369–391,

○ *Bodgál Ferenc*: A rézöntés technológiájához.

Buzsák – Csiszta-pusztáról Komóczi László levelét küldti a szerző, amelyet egy juhászkampó-készítőhöz küldött. A közlemény szerint az Erdélyben készített juhászkampók Buzsák, Mesztegnyő, Marcali vidékén is elterjedtek.

A cikk fontos adalék a somogyi juhászat tanulmányozásához.

111. 1959:591, 592, 619,

× *Boross Marietta*: Adatok a csányi felesdinnyés életmódjának és kultúrájának alakulásához.

A csányi dinnyések az 50-es években Somogy megye területén több helyütt vállaltak munkát. A közleményből ezeknek a helyeknek a jegyzékét tudhatjuk meg.

112. 1960:94, 101,

△ *Belényesy Márta*: A permanens egymezős rendszer használata.

1524-ből Szenyer községből hoz történeti adatot a szerző az egymezős művelési módra. Ugyanebben az időszakban a nyomásos rendszer is használatban volt elsősorban Somogy megyében.

A megye agrártörténete szempontjából fontos adatokat tartalmaz a cikk.

113. 1960:273,

△ *Vargyas Lajos*: Kutatások a népballada történetéhez.

A középkori francia telepések eloszlását Magyarországon térképen szemlélteti a szerző. Ezen a térképen a mai Somogy megye területén két községet jelöl meg. (A közlemény alapján nem beazonosíthatók.)

A somogyi balladakutatás számára érdekes következtetéseknek lehetne alapja a fenti adat.

114. 1960:318–324, 330–331

△ *Kresz Mária*: Fazekas, tálás, korsós.

Somogy megye területén hiányzott a tűzálló agyag, ezért Vas és Zala megyéből látták el tűzálló cserépedényekkel a megyét. A fuvarozó fazekasok felosztották maguk között a megyét. Ezeket a régiókat nevezi meg a szerző községek felsorolásával. A Somogyban értékesítésre kerülő edényfajtákkal is foglalkozik a cikk. Térképen is láthatjuk a főzőedény-készítés néhány fontosabb központját és vásárcörzetüket.

115. 1961:15–18, 50–52,

△ *Szentpál Olga*: A magyar néptánc formai elemzése.

A magyar néptáncanyagból Somogy megye területéről a zselicszentpáli lassú csárdás, a vízvári kettős verbunk, a simonfai vegyes verbunk, a törökkoppányi és az attalai karikázó részletes elemzését végzi el a szerző.

Somogy megye néptáncművészetének alapvető forrása ez a munka.

116. 1961:189,

○ *Erdélyi Suzsanna*: Adatok a magyar népköltészet szimbolikájához.

A szerző megemlíti, hogy Somogy megyében Csököly községben sáfránnyal sárgított lepelben gyászoltak.

117. 1961:204, 205, 210, 211, 214, 215, 216, 224, 225, 230, 231,

△ *Domonkos Ottó*: Fejezetek a nyugat-magyarországi kékfestő ipar történetéből.

Térképek alapján 1765-től 1929-ig végigkísérhetjük a Somogy megye területén dolgozó kékfestő céheket, majd később az iparoskamrába tömörült kékfestő iparosok elterjedését.

118. 1961:376,

○ *Bárkányi János*: Az „állatok királya” a magyar népmesékben.

Már Vikár gyűjtéséből is tudjuk, hogy Somogy megye területén sem volt ismeretlen a címben szereplő mesemotívum.

119. 1962:188, 200–202,

△ *Vargha László*: A magyar népi építészeti vizsgálatok napjainkban.

A Somogy megyei népi építészeti gyűjtés helyzetéről és a népi műemlékek megőrzéséről kapunk adatokat és fotókat a közleményben.

120. 1962:358–361,

△ *Manga János*: A hasznosi tömegpszichózis.

A hasznosi búcsú elemzése kapcsán a segedi és az andocsi búcsúra és búcsúsokra vonatkozó adatokat nyerhetünk a cikkből. Kaposgyarmaton és Nagyszakácsiban is voltak olyan jelenségek, amelyek a nép számára alapot adtak egy újabb kegyeleti hely kialakítására, azonban a hatóságok közbelépésének következtében búcsújáráhely nem fejlődhetett ki ezeken a helyeken.

Értekes, máshol nem közölt népi vallásossági adatokat tartalmaz a cikk.

121. 1962: 573, 580–582,

○ *Dankó Imre*: Az almaszimbolika magyar vonatkozásai.

Vikár által gyűjtött somogyi népdalszövegek alma-szimbolikájára utaló részeit közli a szerző.

122. 1962:593, 595, 598, 607, 609,

× *Sárosi Bálint*: A magyar népi furulya.

Herman Ottó a zselici furulyára vonatkozó sorait, a „somogyi-ropolyi tilinkónak” nevezett hangszert ismerteti a szerző. Megtudhatjuk a furulyák méreteit. A közleményhez több fotó is tartozik.

123. 1963:58,

○ *Andrásfalvy Bertalan*: Párbajszerű táncainkból.

A pásztorok botforgatós táncáról igen sok adat van Somogy megyéből. Ennek oka az volt, hogy itt maradt fenn legtovább a rideg állattartás az országban.

124. 1963:163,

○ *Timaffy László*: Kisalföldi csörgőbotok.

Csörgőbot használatára nemcsak a Kisalföldről, hanem a Somogy megyei Igalból és Marcaliból is van adata a szerzőnek.

Egy eddig figyelmen kívül hagyott tárgyféleségre hívja fel a figyelmet a szerző.

125. 1963:230–257,

□× *Lévainé Gábor Judit*: Komatál.

Húsvét után első vasárnap, az ún. fehérvasárnap volt szokásban Somogy megyében a komatál-hordás. Somogy megye területéről sok községből gyűjtötte fel a szerző ennek a szokásnak a formáit, dallam- és szöveganyagát. A tanulmány több fotót és a téma irodalmi adatait is tartalmazza. Térképen tanulmányozhatjuk a szokás elterjedését, és a somogyi községekben használt terminológiákat a szokásra vonatkozóan.

A munka jó alapul szolgálhat további gyűjtéshez és feldolgozáshoz.

126. 1963:307–310,

× *Banó István–S. Dobos Ilona*: Egy somogyi parasztcsalád története c. könyvének ismertetése.

127. 1963:351, 358, 361, 364, 365,

△ *Takács Lajos*: Ültetőfák Magyarországon.

A Somogy megye területén használatos ültetőfákat képanyag segítségével ismerhetjük meg. Konkrét községeket nevez meg a szerző, a helyi tárgymegnevezésekkel együtt.

128. 1964:20–21,

○ *Füzes Endre*: Magyarországi szántalpas hombárok.

A szántalpas hombárt a somogyi horvát községekben sohasem használták, helyette kamrát építettek.

129. 1964:329,

△ *Belényesy Márta*: A parlagrendszer XV. századi kiterjedése Magyarországon.

Kechel –a mai Kecel, Kaposvárhoz tartozó területtel azonosítható – latin nyelvű adatot közöl a szerző. Agrártörténeti jelentőségű.

130. 1964:559–600,

○ *Gunda Béla*: Olasz sajtkészítők Magyarországon.

Somogyban a századforduló táján olasz tégelvetők dolgoztak. A közleményből nem tudunk meg többet és részletesebbet a témáról.

131. 1965:34, 39, 41, 61,

× *Lükő Gábor*: Az ugor totemisztikus exogámia emlékei a magyar folklórban.

Regősének szöveget Miháldról, lakodalmi kotyoló tánc szövegét Szennáról, gyermekjáték szöveget Nemespátróról és regősdallamokat Szenyerről és Szentáról tartalmaz a közlemény.

132. 1965:122,

× *Péter László*: A népköltészet változatokban él. Kaposújlaokról és Somogyszobról közöl Vikár gyűjtéséből két népdalszöveget a szerző.

133. 1965:136,

× *Ökrös László*: Péczely Attila halálára.

A modern magyar népzene-kutatás egyik legnagyobb alakjának haláláról megemlékezve a gyűjtő Somogy megyei gyűjtéseiről is említés történik a közleményben.

134. 1965:243–245,

△ *Kanyar József*: Néhány ismeretlen Herman Ottó-levelelről.

A meryei piarista levéltár rendezése közben került elő a Kaposvári Állami Levéltárban néhány Herman Ottó-levele, amelyeket Bertalan Alajoshoz, a birtok jószágigazgatójához írt, 1888–1900 között.

A levelekből kiderül, hogy Herman Berzencén, Berényben (Iharos- vagy Balatonberény?) gyűjtött.

Kutatástörténetileg érdekes adalék.

135. 1965:255, 258,

△ *Martin György*: Beszámoló a Népművészeti és Népművelési Intézetben végzett tánckutató munka eredményeiről.

Somogy megye részletesen feltárt területe a magyar néptánc-kutatásnak. Ezen belül a leány körtáncoknál hiányosak a gyűjtések. A megye területén sok néptáncfelvétel készült. Ennek a filmanyagnak a községenkénti jegyzékét adja a közleményben a szerző.

136. 1966:370, 374,

×△ *Ikvai Nándor*: Föld alatti gabonátárolás Magyarországon.

A föld alatti gabonátárolás Somogy megye területén (a többi dél-dunántúli megyével együtt) ritka. A térképen, amelyen a föld alatti gabonátárolás magyarországi elterjedését szemlélteti a szerző, két somogyi községet, Iharost és Nagyberkit találhatjuk.

137. 1965:389,

×△ *Tárkány Szűcs Ernő*: A jószágok égetett tulajdonjegyei Magyarországon.

Az égetett tulajdonjegyek előfordulásának földrajzi megoszlása Magyarországon c. térképen a Somogy megyei anyag is tanulmányozható.

Görögairól egy 1844-es történeti adatot közöl a szerző. A munkához gazdag ábraanyag is tartozik, amelyeken a tulajdonjegyek rajzos formáit is megismerhetjük.

138. 1966:483, 485,

○ *Morvay Judit*: A had, a nemzetség fogalmának körülhatárolása.

A nemzetség fogalmára vonatkozóan Bábonyból közöl a szerző két adatot.

139. 1966:513,

○ *Kecskés Péter*: Szőlőmetszés a Mátraalján.

A gyöngyösi borvidék művelési módjait tárgyaló közleményben megemlíti a szerző, hogy Somogy megyében is ferde metszlapot vágtak metszészkor.

140. 1967:6,15,

△ *Takács Lajos*: Kaszasarlók Magyarországon.

A magyarországi múzeumokban őrzött tárgyak alapján készítette összegző munkáját a szerző. Kisméretű kaszasarlókat Szennából és Balatonberényből, egy fogazott sarlót pedig Somogyvárról ismertet.

141. 1967:533–537, 544,

△ *Mérey Klára*: A XVIII. századi határperek néprajzi és történeti forrásértéke.

Levéltári anyag alapján több somogyi község gazdálkodására, munkaerőviszonyaira, munkaszervezetére, a Balaton halászatára vonatkozó következtetéseket ad a szerző.

Balatonkeresztúrról mészégetésre és szénégetésre vonatkozó adatot is közöl.

142. 1968:22,

△ *Kresz Mária*: A magyar népművészet felfedezése.

Torockai-Wigand Ede 1902-ben népművészeti anyag gyűjtése céljából járt Somogy megyében.

Somogy megye kutatástörténete szempontjából érdekes adat.

143. 1968:185,

○ *Kerényi György*: Egy XX. századi dallam életrajza.

Szóládról egy népdalszöveget közöl a szerző.

144. 1968:368–395,

△ *Kósa László*: A dél-somogyi burgonyatermesztés.

Az első fejezetben a somogyi burgonyatermesztést a századfordulóig, a déli termelési körzet kialakulását, a somogyi burgonya termelését, művelését, és a termelés társadalmi vonatkozásait tárgyalja a közlemény. Több művelési folyamatot ábrázoló fotó is tartozik hozzá.

145. 1968:560, 566, 568, 570, 571, 573, 576, 577, 578, 582,

Eperjessy Ernő: Borbála-napi hiedelmek, szokások, és a nyelvcseré kérdése,

Somogy megye DNy-i sarkában, a Zala megye határolta területen végzett széles körű gyűjtőmunkát a szerző. A dologtiltás, ajándékozás, kölcsönzés, mágius tevékenység, énekes köszöntések, címszavakkal lehetne jellemezni a nagyobb tematikai egységeket a tanulmányon belül. Képanyag egészíti ki.

146. 1969:3, 5, 7, 8, 9, 10, 11,

△ *Takács Lajos*: A kötözőbot Magyarországon.

Az egész országra kiterjedő anyagmennyiségben a Somogy megyére vonatkozó rész is bőséges.

A különböző kötözőbotfajtákat és azok elterjedését térképre vitte a szerző. A kéveegyengető botokról is szó esik. Külön rész tartalmazza az eszközök helyi megnevezéseit.

147. 1969:407,

△ *Hoppál Mihály*: Modellálás a folklorisztikában.

Ordacsehiből egy lidércre vonatkozó, Kaposvárról a tüzesemberre vonatkozó hiedelmeket vesz át a szerző irodalmi forrásokból.

148. 1969:567,

○ *Szentmihályi Imre*: XVIII. századi adatok Göcsej nevééről és területéről.

Szennában a göcsej szót dimbes-dombos értelemben használták.

149. 1970:196, 197, 210,

○△ *Takács Lajos*: A magyarországi rövid kaszák történetéhez.

Egy Szalacsokról származó régészeti lelet a tárgy-fajta régebbi használatát bizonyítja, míg Zamárdiból néprajzi adat van a tárgy Somogy megyei használatáról.

150. 1970:277, 278,

× *Barabás Jenő*: A lakóház füsttelenítéséről.

Somogy megyében még a XX. század elején is előfordult füstelvezető nélküli lakóház. Elterjedéséről térkép is tanúskodik.

151. 1970:59, 75, 79

× *Körner Tamás*: Mutatvány a készülő Hiedelemmonda Katalógusból.

A közlemény három somogyi vonatkozású adatot tartalmaz.

152. 1970:533, 540, 541,

× *Balassa M. Iván*: Élőfás méhliklás a Kárpát-medencében.

A csurgói járásban – Kerecsényi Edit gyűjtése alapján – ismert volt az odú-méhliklás.

A tárgytypus elterjedését térkép szemlélteti.

153. 1970:547, 548, 550, 551,

△ *Kerecsényi Edit*: Kéregedények a Thury György Múzeumban.

Három, a csurgói járásból származó múzeumi darab részletes ismertetését találjuk a cikkben. Az elkészítéstől a használatig végigkíséri a szerző a tárgyak életét,

154. 1970:619,
 ○ *K. Kovács László*: Adatok tejkonzerválásunk egyik régi módjához.
 Várongon (ma Tolna megye) aggott tejnek mondják az aludtjejet. Több somogyi vonatkozású adat nincs a cikkben.
155. 1971:5,
 ○ *Gunda Béla*: Borbás Vince és a magyar ethnobotanika.
 Érdekes adatot tartalmaz a cikk a Balaton két szemközti partján fekvő terület – Veszprém és Somogy megye – közötti termékcserére. A Bakonyból rozmaringot hoztak Somogyba kenderért cserélni.
156. 1971:344, 353, 355,
 × *Erdélyi Zsuzsanna*: Archaikus és középkori elemek népi szövegekben.
 1969 augusztusától több ízben végzett gyűjtőmunkát a szerző Somogy megyében. Nagyberény és Balatonszemes községekből két archaikus ima szövegekét tartalmazza a cikk.
157. 1971:414,
 △ *Gergely Pál*: Vikár Béla mint folklorista.
 A közlemény Vikár életrajzi adatait adja a források feltüntetésével.
158. 1972:39, 40, 41,
 △ *Hofer Tamás*: A magyar kettős udvarok kérdéséhez.
 Az 50-es években végzett kutatásait már 1955-ben közzétette a szerző az Ethnográfia hasábjain ebben a témakörben. (Lásd: Ethn. 1955:128–159.)
 Ehhez a cikkhez hoz néhány újabb adatot és helyezi el az osztott települések jelenségét nagyobb összefüggésrendszerben.
159. 1972:142, 143, 146, 152,
 △ *Hoppál Mihály*: Magyar filmrajzi katalógus.
 Somogy megyéből a somogyudvarhelyi gyöngyösbokrétásokról, a balatonberényi és osztópáni bábáncoltató betlehemezéstől, Tóth Mihály pásztor-faragóról, a szennai templomról készült néprajzi dokumentum értékű film.
160. 1972:164–166,
 △ *U. Kerékgyártó Adrien*: „Somogyi hímzés” kiállítás Kaposvárott és Budapesten.
 1970-ben a csurgói járás anyagából, a Kapos mente, a Koppány völgy és a szigetvári járás hímzésanyaga került kiállításra. Az anyag hímzéses csoportosításban, az időrendi és a fejlődési folyamatot tartotta szem előtt.
161. 1972:253, 258–260,
 △ *Szolnoky Lajos*: Falusi takácscéhek Magyarországon.
 Somogy megye területén négy takácscég működött. Ezek elterjedéséről és időrendjéről kapunk fontos történeti adatokat a cikkből. Grafikonok és térképek tartoznak a szemléltetéshez.
162. 1972:298–304,
 ×□ *Szacsavay Éva*: Pusztai cselédek bábáncoltató betlehemezése Somogyban.
 A bábáncoltató betlehemezést legtovább a pusztai cselédek őrizték meg. Nagyberki, Csoma, Balatonkeresztúr, Balatonberény, Balatonszentgyörgy és Vörs voltak Somogyban azok a falvak, ahonnan bábáncoltató betlehemezésre vonatkozó adatokat jegyeztek fel.
 A szokás kellékeivel, a szervezés és tanulás folyamatával, az előadás körülményeivel, gyakorlóival foglalkozik a szerző. Szöveg- és kottaközlés is kiegészíti az anyagot.
163. 1972:518–531,
 △ *Knézy Judit*: Faépítkezésre vonatkozó XVIII. századi adatok Somogyból.
 A XVIII. századi inventáriumok adatai alapján az épületek szerkezetére, beosztására és tüzelőberendezésére vonatkozó következtetéseket von le a szerző. A konyhákra vonatkozó adatot egy fazekascéh inventáriuma alapján rekonstruálja. Szó esik a telkekről és a rajta elhelyezkedő lakó- és gazdasági épületekről.
164. 1972:558, 559,
 △ *Balassa M. Iván*: A néprajzi falu az Ezredéves kiállításon.
 Somogy megye területén Jankó János gyűjtött 1894 májusában néprajzi anyagot az Ezredéves kiállításra. A gyűjtésben Fittler Kamill és a terület szolgabírái vettek még részt.
 A Csököly, Kiskorpád és Visonta (ma Csokonyavisonta) területének népi építkezéséről elköltött Jankóvéleményt is közli a szerző. A kiállításon felállított csökölyi ház fotóját is láthatjuk.
 Tudománytörténetileg igen fontos adatokat tartalmaz a közlemény.
165. 1972:605,
 △ *Andrásfalvy Bertalan*: A néptánc kérdései a II. dél-dunántúli népművészeti hét tudományos ülészakán.
 1971-ben Kaposvárott tartották azt a tanácskozást, ahol a három dél-dunántúli megye néptánc kutatásának eredményeit összegezték és a kutatás következő céljait kijelölték.
166. 1973:257, 249, 250, 258, 259, 261, 269,
 △ *Takács Lajos*: Bozótkések és rokon szerszámok a Dunántúlon.
 A tárgy típus elterjedését a szerző térképre vitte. Ez alapján Zamárdiban, Kőröshegyen és Balatonendrén használt, a bozótkések csoportjába tartozó eszközöket ismertet.
167. 1973:421, 425,
 × *Dobos Ilona*: Petőfi mondák.
 Két Bábonymergyerben gyűjtött variánst tartalmaz a tanulmány.

168. 1973:431, 434,
 △ Szendrei Janka–Dobszay László–Vargyas Lajos: Ballada kapcsolatai a népénekekkel.
 Két somogyi helység – Almamellék és Pödöri puszta – területén gyűjtött népdalanyagot említ meg a cikkben a szerzőhármas.
169. 1973:465,
 ○ Füzes Endre: A gabonásvermek problémájához.
 Bálványos községből hoz egyetlen Somogy megyei adatot a szerző, a gabonásvermek meglétéről.
170. 1973:514–516, 522,
 × Paládi-Kovács Attila: Néhány megjegyzés a magyar parasztság teherhordó eszközeiről.
 Somogy megye területén a hajdiván, a fejenhordás, a lógókampós vállrudak használata volt ismeretes. A jelenségeket térképen is elhelyezte a szerző.
171. 1973:592, 602–604,
 △ Moldován Domonkos: „Halálnak halálával halsz...”
 A csökölyi fehér gyászviséletet és szokáskörét eleve-nítette fel s rekonstruálta filmfelvételeken Moldován Domonkos. A cikk a film forgatókönyvét, a filmből vett fotókat, sirató szöveget és kottaanyagot tartalmazza.
 Egy a gyászszíneket felemlegető, nagyatádi dal is megtalálható a szövegben.
172. 1974:18–37,
 △ Domonkos Ottó: A kisiparok néprajzi kutatása.
 A magyarországi kékfestő céhek és hatáskörük c. ábrán a Somogy megyei céhek is megtalálhatók. A cikk másik tanúsága, hogy felhívja a figyelmet az Árva megyei vászonkereskedők és Somogy megye kapcsolatára.
173. 1974:48–60,
 △ Knézy Judit: Települési és építkezési változások Belső-Somogyban a reformkor végétől a XX. század elejéig.
 Csököly, Gige, Rinyakovácsi, Kisbajom községekben a falukép és a beltelek méretének és a rajta levő épületek elrendezésének XIX. századi alakulásával foglalkozik a szerző.
174. 1974:87,
 ○ Szentmihályi Imre: Bőrhíd.
 A „bőrhíd” szó jelentését bogozgatva két somogyi adatot ismertet a szerző, amely a tárgy történetét megvilágítja.
175. 1974:103–105, 107,
 × Lévainé Gábor Judit: A faragószék nótája.
 A faragószék somogyi variánsait találhatjuk a közleményben.
176. 1974:217–219, 225,
 × Bálint Sándor: Szent György kultuszának maradványai a hazai néphagyományban.
 A Szent Györgyről elnevezett helységek sorában hét somogyi települést is találhatunk. Ezek felsorolását adja a cikk.
177. 1974:315,
 × Szendrei Janka: „Szent István szolgái”. Egy régősmotívum német párhuzama.
 Egy Somogy megyei szövegváltozat részletét közli a szerző tanulmányában.
178. 1974:366, 368,
 ○ Bárh János: A kalocsai búcsúsok egy laikus szokásáról.
 Az andocsi Mária kegykép Kalocsáról került át Andocsra a hagyomány szerint. A kalocsai búcsúsok Andocsra is rendszeresen eljártak, így a kalocsaiak búcsújáró szokásait leíró cikkben Somogy megyei vonatkozásokat is találhatunk, az andocsi búcsújárás irodalmával együtt.
179. 1974:632, 633,
 △ Balassa Iván: Somogy megye földrajzi nevei.
 A Somogy megye földrajzi neveit tartalmazó kötet számos következtetés levonását teszi lehetővé és gazdag forrásanyagot tartalmaz a kutatók számára. Következtetni lehet a megye nemzetiségi összetételére, szokások, hiedelmek, mondák maradványaira, a helynévben szereplő tárgy vagy jelenség elterjedésére. A kötetnek mint gazdag forrásanyagnak lehetőségeire mutat rá a szerző.
180. 1975:67,
 △ Takács Lajos: Foglalójegyek és foglalási módok. Táská és Nikla községek 1750-es határperéből ismertet a cikk egy jelzsmódot.
181. 1975:370, 371, 374,
 △ Mészáros István: Gergelyjárás Darányban.
 A „Darányi Reformata Oskolának Jegyzőkönyve” 1831 és 1862 közötti bejegyzéseiből a gergelyjárás szokásának elterjedésére és kialakulására vonatkozó következtetéseket von le a szerző.
182. 1975:624–627,
 × Vajkai Aurél: Újabb adatok a bakonyi és Balaton melléki olajütökhöz.
 A Somogy megyei olajütökről közöl a szerző néhány adatot. Az olajkészítés folyamatát a magelőkészítéstől a préselésen át végigkísérhetjük, sőt még a kész olaj felhasználásáról is szerzünk adatokat. A balatonszárszói és a vörsi olajütőről képet is közöl Vajkai.
183. 1977:21, 24, 25,
 △ K. Csilléri Klára: A népművészet változása.
 Négy Somogy megyei eredetű népművészeti tárgy elemzése kapcsán az egész magyar népművészet fejlődésére vonatkozó kitekintést kapunk.
184. 1977:167, 177,
 △ Martin György: A magyar néptánc kutatás egy évtizede.

Somogy megye területén 5 községben készült 1965 és 1975 között néptánc-filmfelvétel. A közleményhez tartozó filmjegyzékben ezeknek a községeknek a neve is megtalálható.

185. 1977:187, 188,

△ *Fél Edit*: Újabb hímzés és szőttes tanulmányok.

A szerző Kerégyártó Adrien és Knézy Judit: A Buzsák környéki színes paraszti hímzés kialakulásának kérdéséhez c. munkát ismerteti és értékeli több más területre vonatkozó tanulmánnyal együtt. (Megjelent a Somogyi Múzeumi Közlemények II. 1975. 119–135-ben.)

186. 1977:250,

○ *Takács Lajos*: A „vész”.

Egy levéltári adatot ismertet a szerző a vész használatára vonatkozóan.

187. 1977:275, 282, 283, 286, 287, 289, 298,

△ *Selmeczi Kovács Attila*: Mezőgazdasági eszközkapcsolatok (marokszedő kampó–kévekötfő).

A címben szereplő két munkaeszköz terminológiai és tipológiai vizsgálatát tartalmazza a cikk, számos somogyi vonatkozással.

188. 1977:344, 345,

△ *Balassa M. Iván*: Az ágasfás szelemenés tetőszerkezet a magyar népi építkezésben.

A munka az egész magyar nyelvterületről összegzi az ágasfás-szelemenés tetőszerkezetre vonatkozó adatokat, így somogyi anyagot is tartalmaz. A jegyzetanyagban a somogyi népi építkezésre vonatkozó irodalmi anyagot is megtalálhatjuk.

189. 1977:438,

○ *Takács Lajos*: Pákászat a Kis-Balaton mentén.

A Somogy megyei Marosi pusztán folytatott rákászatról szól az 1801-ből idézett adat.

190. 1977:468, 469,

○ *Dankó Imre*: Mintából való árusítás.

Egy szigetvári pálinkakóstoló szokást és egy nagyatádi uradalmi-gazdálkodási adatot tartalmaz a cikk.

191. 1978:112–115,

△ *A. Molnár Ferenc*: Egy Csokonai-anekdota háttere és változatai.

Több Csokonairól szóló anekdota él Somogyban, sőt soknak somogyi község a feltételezhető helyszíne. Pusztakovácsi vagy Rinyakovácsi községek szerepelnek, mint ilyen helyszínek. A munka több szövegvariánst is tartalmaz.

192. 1978:118,

△ *Földesi Béla*: Új adatok a Lóskay-kódex írójáról.

Thaly Kálmán szerint a kódexet somogyi tanítók írták össze, ezért Somogyi-kódexnek is nevezték, valószínűbb azonban, hogy sárospataki diákok munkája. A kódex több gergelyjárás szokásának kialakulására vonatkozó adatot tartalmaz.

193. 1978:174–175,

△ *Égető Melinda*: Somogyi Múzeumok Közleményei 2.

A munka a közlemények néprajzi jellegű tanulmányait ismerteti.

194. 1978:227, 228,

△ *Bácskai Vera–Nagy Lajos*: Piackörzetek a XIX. század eleji Magyarországon.

A magyarországi piacközpontokat 1828-ban feltűnnető térképen Marcali községet találhatjuk meg, mint széles körben kiható piacközpontot.

195. 1978:231, 233, 235, 239,

○ *Andrásfalvy Bertalan*: A táji munkamegosztás néprajzi vizsgálata.

A Somogy megyei némettség, Almáskeresztúr és a Kapos-mente gazdálkodására vonatkozó adatokat tartalmaz a cikk.

196. 1978:268, 271,

○ *Létay Miklós*: Egy családi üzem mézeskalács- és viaszformái.

Egy Marcaliból származó mézeskalács-ütőfa adatait közli a szerző.

197. 1978:323–325, 331–332, 336,

△ *Kresz Mária*: A magyar szücsmunka történeti rétegei.

A somogyi ködmönök legtöbbjét a kaposvári, a nagyatádi és a szigetvári vásároknak vették. Ezeknek a ködmönöknek a külső jellemzőit is megismerhetjük a cikkből. Külön rész foglalkozik a Somogyban jellemző díszítésmódokkal és azok motívumaival. A magyar szücsművészet legrégebb képes ábrázolása is Somogyból származik, ez is látható Kresz Mária munkájában.

Fontos összegző munka és a somogyi népművészet tanulmányozásához is nélkülözhetetlen.

198. 1978:432,

△ *Tóth Kálmán*: Építészmérnökök és a népi építészet 1930–1950.

Nagyatádon több mint 50 lakóház épült az OHÉSZ ellenőrzése alatt a 30-as években.

Közvetlen néprajzi vonatkozása nincs az adatnak.

199. 1978:522–529, 533–537,

△ *Zentai János*: Baranya megye magyar néprajzi csoportjai.

Az egyetlen Somogy megye néprajzi csoportjaira vonatkozó elméleti jellegű cikket Zentai János írta az Ethnographia hasábjain.

1958 után Baranya megyéhez csatolták a szigetvári járást, amely megelőzően Somogy megyéhez tartozott. Így érdekes Zentai János munkája a somogyi vonatkozásokat kutató számára is. A Baranya megye nemzetiségi megoszlását feltűnnető térképről láthatjuk, hogy a Szigetvidékre a német többség volt a jellemző. Ezen a vidéken a regölés szokása ismeretlen

ugyanúgy, mint a szentjános tűzgyújtás, a mátkálás azonban szórványosan megvolt.

A fentiekén kívül még számos, a Szigetvidék népi kultúrájára jellemző vonást ismerhetünk meg a tanulmányból, s egyidejűleg módunk nyílik a környező tájegységek kultúrájával való egybevetésre is.

200. 1979:42–53,

△ *Takács Lajos*: Az erdőhasználat változása a Kis-Balaton körül a XVII–XIX. században.

A somogyi erdők – főként uradalmi erdők – használatára vonatkozó levéltári anyagok elsődrendű közlése és elemzése a munka. A faanyag és a somogyi faépítkezés és a sövény, tömésfaltechnika összefüggésére világít rá a szerző. Külön rész foglalkozik az uradalmi és a jobbágyi erdők elkülönítésével.

201. 1980:35–52,

△ *Bálint Csanád*: Természeti földrajzi tényezők a honfoglaló magyarok megtelepüléséhez.

A XX. század végén Belső-Somogy Koppány uralma alá tartozott.

(Az Ethnographia ilyen, más tudományágak területére tartozó adatokat is közölt és közöl napjainkban is.)

202. 1980:60, 67, 74, 75,

△ *Égető Melinda*: Középkori szőlőművelésünk kérdéséhez.

A középkorban keletkezett szőlőművelésre utaló somogyi helyneveket tartalmazza a cikk.

203. 1979:74–77,

△ *Olsvai Imre*: Magyar népzenei rendezőmunka 1975-ig.

Típusokba sorolva több somogyi népzenei dallam gyűjtési helyét és forrását megtalálhatjuk itt.

204. 1979:130–132,

△ *Kisbán Eszter*: Knézy Judit: „Csököly népének gazdálkodása és táplálkozása (XVIII–XX. század)”, „A táplálkozás szokása és rendszere Gige, Csököly, Rinyakovácsi és Kisbajom belső-somogyi községekben” c. munkáinak ismertetése.

Az első munka a Somogyi Almanach 26. számaként Kaposváron 1977-ben, a Somogy Megyei Levéltár kiadványaként jelent meg. A második munka a Somogyi Múzeumok Közleményei sorozat második, 1975-ös kötetében található. (103–118. old.)

205. 1980:162, 167, 169, 188, 189,

△ *Paládi Kovács Attila*: A jászol kezdeti formái a magyar állattartásban.

A sövényből, nádból, fatörzsből készült jászlak elterjedését jelző térképvázlaton a Somogy megyei Kaposy nevét is megtaláljuk, ugyanakkor a szénarács sem volt ismeretlen Somogyban. Itt a községek felsorolása mellett a helyi megnevezéseket is közli a szerző.

206. 1980:249, 250,

○ *Takács Lajos*: Az irányjelölés egyik régi formája „töled-hozzád”.

A címben szereplő iránymegjelölésnek egy történeti adatát idézi Takács Lajos, de hoz példát arra is, hogy napjainkban hogy használják ezt a kifejezést Somogy megyében.

207. 1980:387,

△ *Tárkány Szűcs Ernő*: A jogi népszokások szankció-rendszere.

Egy 1864-ben kelt főispáni leiratot ismertet a szerző, amely a kalodák használatának eltiltását tartalmazza. (Lásd még hozzá: Ethn. 1941:68)

208. 1980:585–587,

△ *Varga Gyula*: Takács Lajos: A Kis-Balaton és környéke.

Somogyi Almanach 27–29. Kaposvár, 1978. c. könyvének ismertetése.

209. 1981:41–42,

△ *Szomjas-Schiffer György*: Rokon dallamok a magyar, a cseh és a morva népdalkincsekben.

Két Somogy megyei népdalra való hivatkozást rejt a cikk.

210. 1981:75,

× *Tátrai Zsuzsanna*: Nagylányok szerepe a családi munkaszervezetben.

Kétfajta – a nagy- és kiscsaládban élő – lányok szerepét ismerhetjük meg belső-somogyi példák alapján.

211. 1981:169,

△ *Páldy Krisztina*: Beitrage zur Volkskunde der Ungarndeutschen. A magyarországi németek néprajzához c. kiadvány ismertetése.

A zselici németiségről fontos adatokat tartalmaz az ismertetett könyv.

212. 1981:235, 237, 239, 244, 246, 250,

△ *Bellon Tibor*: A köles termesztése és keleti párhuzamai.

A köles termesztésére utaló helynév Somogyban is van. A Dél-Zselicben folyó kölestermesztésre részletesen kitér a szerző. A köles feldolgozásáig végigkíséri a megtermelt növény sorsát, több konkrét somogyi példán keresztül.

213. 1981:314, 322, 327,

△ *Paládi-Kovács Attila*: Hagyományos vízfordó módok és eszközök a Kárpát-medencében.

A vízfordó vállrudak típusait, neveit és formáit térképre véve a Somogy megyei elterjedésre és formákra is adatokat nyerhetünk.

214. 1981:403, 405,

○ *Niedermüller Péter*: Az első tűz mágikus szerepe a kárpáti pásztorfolklórban.

Az első tűz mágikus alkalmazására két somogyi példát tartalmaz a közlemény.

215. 1981:459–469,

☐× *Knézy Judit*: Babócsa és környéke népi táplálkozása.

A szerző Babócsa, Bolhó, Heresznye, Vízvár és Berzence községekben végzett gyűjtéseket, mellyel a Dráva menti néprajzi csoport elhatárolásához szerzett alátámasztó adatokat.

216. 1981:535, 537, 538, 542, 543,

× *Balassa Iván*: Az aratógazda.

Történeti és nyelvészeti anyagot tartalmaz a munka az aratógazdákra vonatkozóan. A munkaszervezeti és gazdálkodási kutatások számára értékes adatok.

217. 1981:636,

Dobos Ilona: Együd Árpád: a bolygó zsidó mondája a somogyi néphagyományban c. munkájának ismertetése. (Megjelent a Magyar Izraeliták Országos Központjának évkönyvében 1970–1983. 126–143. o.)

218. 1982:284,

○ *Tüskés Gábor–Knapp Ilona Éva*: Egy dunántúli búcsújáráhely a XVIII. században.

A homokkomáromi búcsújáráhely vonzáskörzetét feltérképezve több somogyi községet találunk a felsorolt falvak között.

219. 1982:294,

△ *Ikldi András*: A magyarországi boszorkányüldözés történeti alakulása.

Az első boszorkányperек megjelenését és a perbe fogottak területi szóródását feltüntető térképvázlaton

a mai Somogy megyének megfelelő helyen is találunk utalási pontokat. Részletesebb adatot nem nyerhetünk a munkából.

220. 1982:450, 451,

△ *Viga Gyula*: Számártartás Magyarországon.

A Somogy megyei földrajzi nevek között több olyat találtunk, amelyek az ott meglevő számártásra utaltak. Részletesebb kutatás kiindulópontja lehet ez a néhány adat.

221. 1983:6,

○ *Gráfik Imre*: Az áru útja a szállítás forradalma előtt.

Somogy megyében 1848-ban kiépített út nem volt. Ez az adat számos termeléssel, árucserével foglalkozó gyűjtő és kutató számára adhat kiindulópontot a jelenségek elemzéséhez.

222. 1983:52, 55, 59,

○ *Csoma Zsigmond*: Késes metszőollók Magyarországon.

A késes metszőollók előfordulását, és a vele végzett kopaszmetszést tekinti át a szerző egész Magyarországra vonatkoztatva. Somogy megyében mindkét jelenség ismeretes volt.

223. 1983:209,

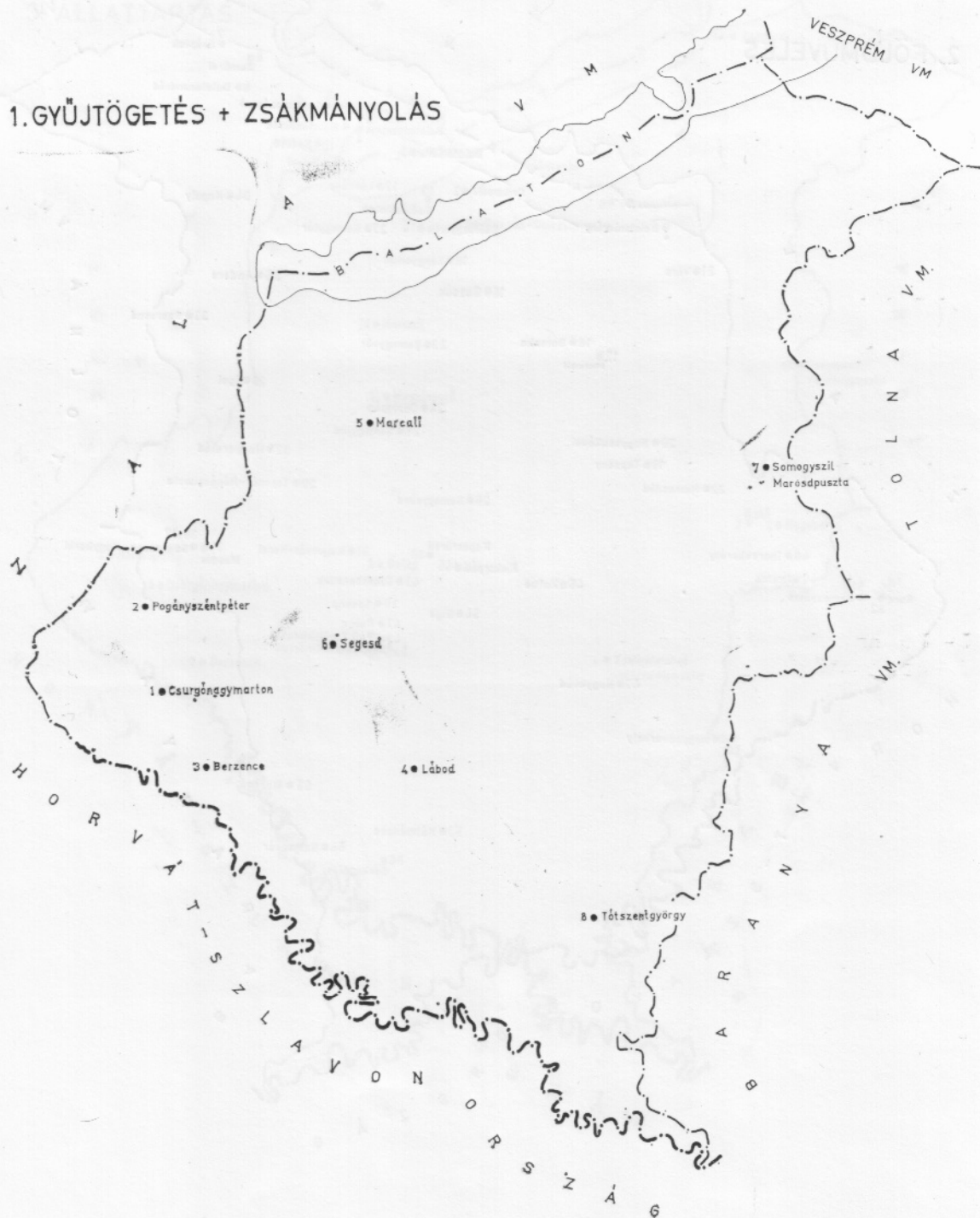
△ *Kriza Ildikó*: Epikus énekköltészetünk a századfordulón.

Egy somogyi betyárköltészetre utaló jegyzetponton használ a szerző.

MOLNÁR ÁGNES

Az Etnográfiában közölt néprajzi adatokat a néprajztudományban használatos témakörfelosztás szerint 19 csoportba soroltam. Témakörönként a somogyi adatokat egy-egy térképen mutatom be. (Minden szám egy-egy községnevet takar.)

1. GYÜJTÖGETÉS + ZSÁKMÁNYOLÁS

2. FÖLDMŰVELÉS

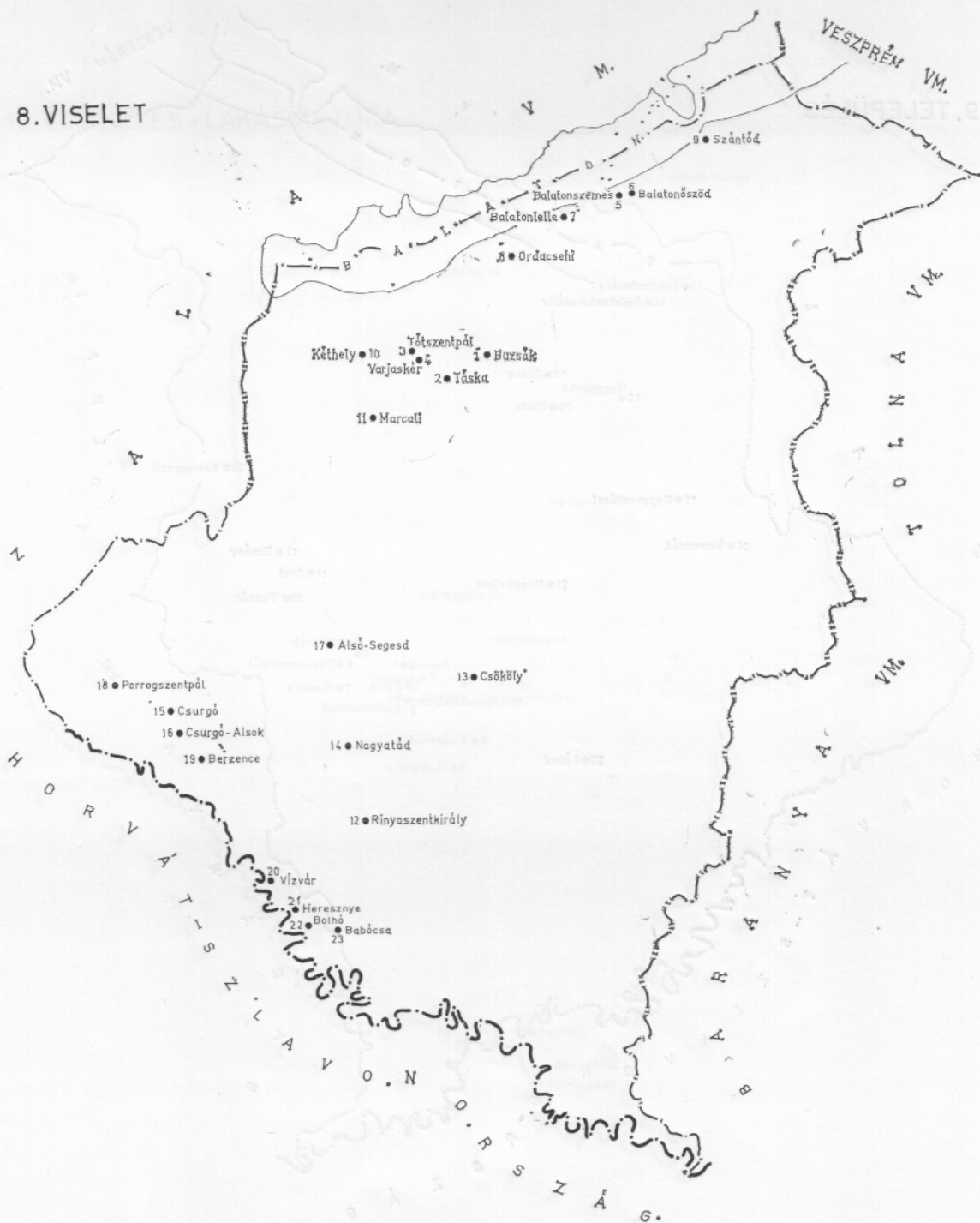
3. ÁLLATTARTÁS

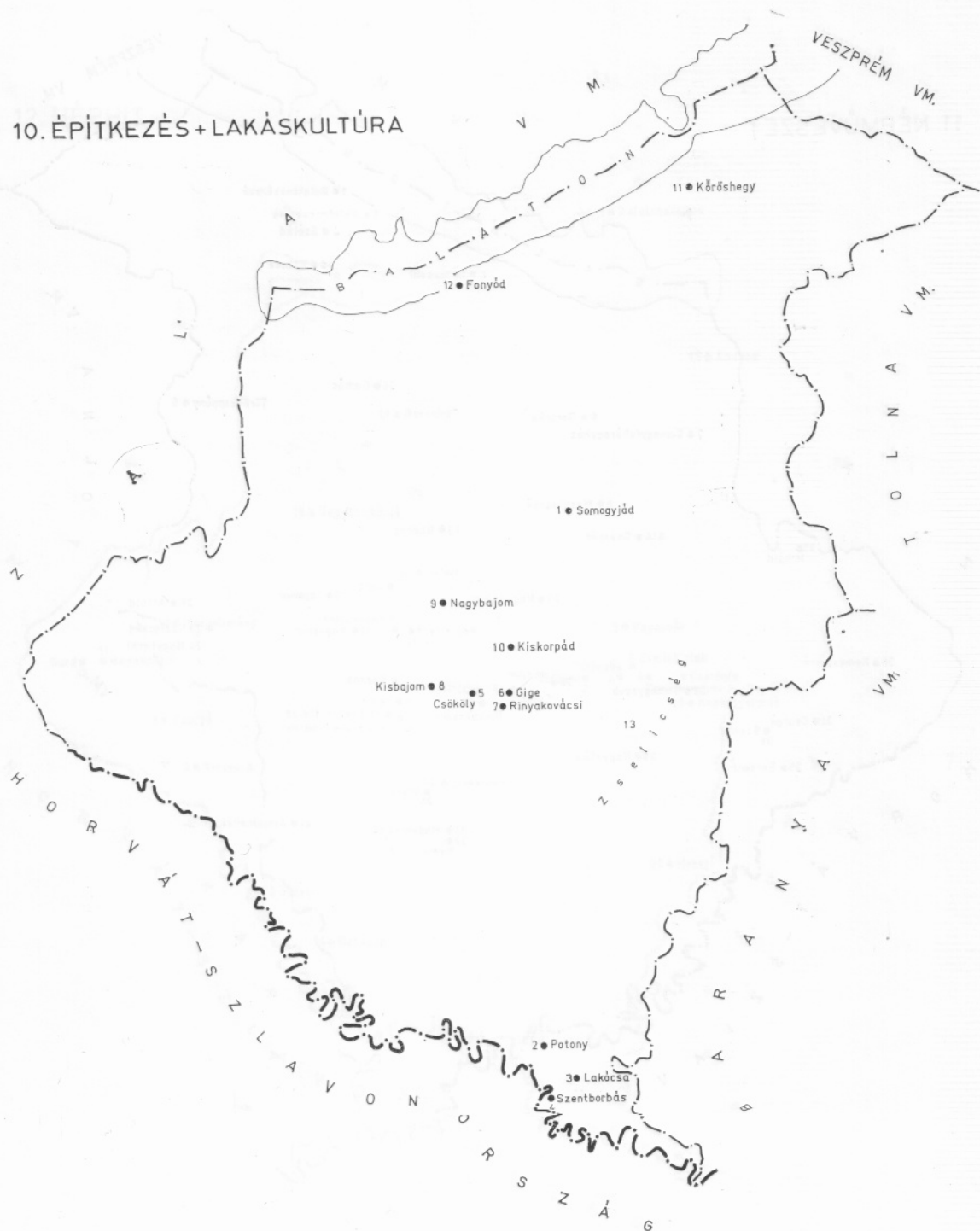
7. TÁPLÁLKOZÁS

8. VISELET

10. ÉPÍTKEZÉS + LAKÁSKULTÚRA

11. NÉPMŰVÉSZET

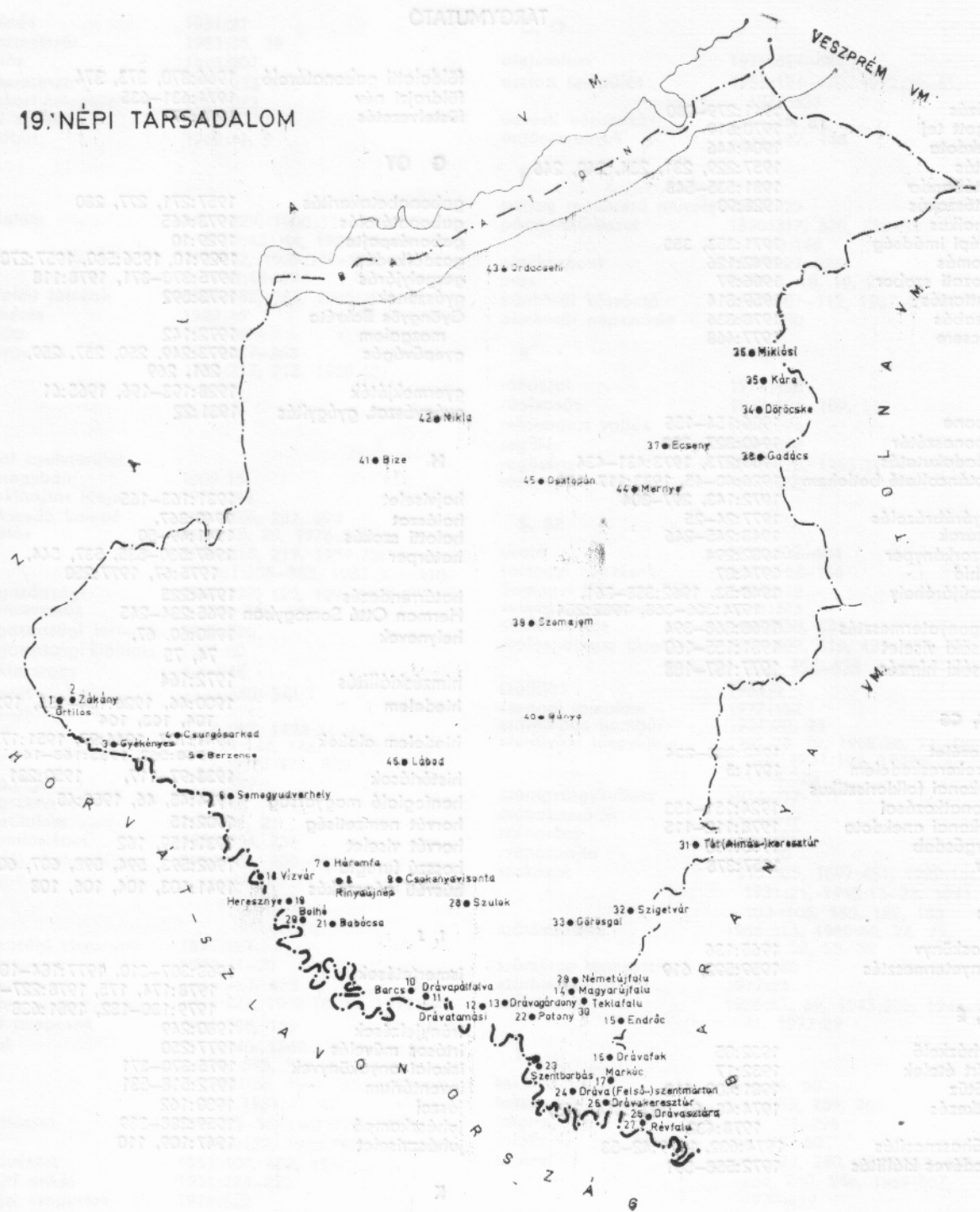
12. NÉPHIT

16. NÉPTÁNC

19. NÉPI TÁRSADALOM

TÁRGYMUTATÓ

- A**
- adózás 1941:279–280
 aggott tej 1970:619
 anekdota 1904:446
 aratás 1957:229, 231, 234, 240, 246
 aratóbanda 1981:535–543
 aratószokás 1928:90
 archaikus népi imádság 1971:353, 355
 áldomás 1942:126
 áldozati szobor 1906:97
 állattartás 1959:314
 árszabás 1978:336
 árucsere 1977:468
- B**
- babona 1926:154–155
 babonaszótár 1940:327, 329
 balladakutatás 1960:273, 1973:431–434
 báltáncoltató betlehem 1926:40–45, 1933:117–130
 1972:143, 297–304
 betyárbrázolás 1977:24–25
 betyárok 1948:245–246
 boszorkányper 1982:294
 bőrhíd 1974:87
 búcsújáráshely 1940:53, 1962:358–361,
 1974:366–368, 1982:284
 burgonyatermesztés 1968:368–394
 buzsáki viselet 1931:155–160
 buzsáki hímzés 1977:187–188
- C, CS**
- céhesélet 1942:233–234
 cserekereskedelem 1971:5
 Csokonai folklorsztkikus vonatkozásai 1924:151–153
 Csokonai anekdota 1978:112–115
 csörgősdob 1963:163
 csűr 1957:378
- D**
- adatkönyv 1905:136
 dinnyetermesztés 1959:592, 619
- E, É**
- egyházkelő 1932:85
 előírt ételek 1932:17
 elsőtűz 1981:400–412
 építkezés 1974:48–60, 1977:344–345,
 1978:432
 erdőhasznosítás 1974:632, 1979:42–53
 Ezredéves kiállítás 1972:558–561
- F**
- faépítkezés 1972:518–531, 1977:344–345
 falucsúfoló 1927:33, 34
 fazekasság 1960:318, 319, 330–331
 favilla 1949:122, 123, 125, 126, 129,
 354, 355, 357
 fehérgyász 1911:33, 1935:11, 1961:173–199
 festőcéh 1974:31
 filmkatalógus 1972:142–143, 146–152
 fonó 1937:45, 49
 furulya 1962:593, 595, 598, 607, 609
 fundus 1972:510, 520
- földalatti gabonátároló 1966:370, 373, 374
 földrajzi név 1974:631–635
 füstelvezetés 1970:277
- G GY**
- gabonabetakarítás 1957:271, 277, 280
 gabonátárolás 1973:465
 gabonaspajta 1929:10
 gazdálkodás 1929:10, 1956:580, 1957:270–289
 gergelyjárás 1975:370–371, 1978:118
 gyászének 1973:592
 Gyöngyös Bokréta mozgalom 1972:142
 gypűvágás 1973:249, 250, 257, 259,
 261, 269
 gyermekjáték 1928:193–196, 1965:61
 gyógyászat, gyógyítás 1931:22
- H**
- hajviselet 1931:163–165
 halászat 1940:367,
 halotti szokás 1941:49–50
 határper 1967:530–535, 537, 544,
 1975:67, 1977:250
 határrendezés 1974:225
 Herman Ottó Somogyban 1965:234–245
 helynevek 1980:60, 67,
 74, 75
 hímzéskiállítás 1972:164
 hiedelem 1900:46, 1926:154–155, 1933:82,
 104, 163, 164
 hiedelem alakok 1941:107, 1944:97, 1951:173,
 1968:562, 1933:163–164,
 1933:97–117, 1950:231
 históriások 1954:45, 46, 1980:45
 honfoglaló magyarság 1902:15
 horvát nemzetiség 1931:159, 162
 horvát viselet 1962:593, 594, 598, 607, 609
 hosszú furugla 1941:103, 104, 106, 108
 húsvéti népszokás
- I, J**
- ismertetések 1963:307–310, 1977:184–189,
 1978:174, 175, 1978:227–228,
 1979:130–132, 1981:638
 irányjelzések 1980:249
 irtásos művelés 1977:250
 iskolai anyakönyvek 1975:370–371
 inventárium 1972:518–531
 jászol 1930:162
 juhászcampó 1959:388–389
 juhászviselet 1947:109, 110
- K**
- kalodahasználat 1941:68, 1980:387
 kanászélet 1933:150–156
 Kapoli munkák 1941:81
 kaszaletek 1970:196
 kaszasarló 1967:6, 15
 kínai mennyegző 1946:60
 kékfestőipar 1961:204, 205, 210, 211, 214,
 216, 224, 230, 1974:31
 kéregedény 1970:547, 548, 550, 551
 késes metszőolló 1983:52
 kiállítás 1956:650, 651
 komatál 1963:230–255

kongózás	1931:21
kopaszmetés	1983:55, 59
kotyolás	1895:207
kölestermesztés	1981:233–258
középkori telepések	1960:273
közúti szállítás	1983:6
kötözőbot	1969:11, 9

L

lakodalom	1895:229, 1900:399–403, 1929:43, 44, 1936:72–90
lakodalmi előkészületek	1929:42, 1929:197–200 1935:48–49
lakodalmi játékok	1934:182, 183, 1965:39
leánykérés	1929:40
legenda	1911:48
legényavatás	1952:367–368
lidérc	1938:217, 218, 1969:407

M

magyar nyelvterület	
Somogyban	1902:15
marhakihajtás ideje	1959:314
marokszedő kampó	1977:286, 287, 298
mótkálás	1941:15, 20, 1978:529
mese	1938:218, 219, 1959:256, 1961:358–383, 1963:307–410
mezőgazdasági	
munkaeszköz	1949:122, 125, 129, 1973:257, 259, 260, 269
mezőgazdasági termelés	1978:235
mezőgazdasági kiállítás	1941:80
menyétasszony	1900:46
méhészet	1970:540, 541
mézeskalácsütőfa	1978:271
monda	1916:287, 1923:54–66, 1924:144, 146, 1970:59, 75, 79, 1973:421, 425
munkamigráció	1978:239
munkaszervezet	1981:75
munkatiltalom	1941:16, 21
múzeumtörténet	1950:254, 256
műemléki helyreállítás	1962:188, 200–202

N

nemzetiségi viszonyok	1895:227
nemzetiségek	1902:11–20
nemzetiségek	1966:483, 485
németek Somogyban	1895:227, 1902:18, 19, 1978:521
német telepések	1981:168, 169
népdal	1914:340, 1962:573, 580–583, 593, 595, 598, 607, 609, 1965:136, 1968:185, 1973:431, 434, 1981:41–42
népköltészet	1898:25–34, 1961:173, 199, 1965:122, 1968:185, 1983:209
népművészet	1953:400, 402, 1968:22
néprajzi ankét	1951:224–225
néprajzi csoportok	1978:522
néprajzi gyűjtés	1944:114, 1949:354, 355, 357, 1953:329
népzene	1979:74–76
néptánc	1928:144, 1935:105, 108, 109–111, 115, 1961:15–18, 50, 52, 1963:58, 165:255, 1972:605
néptánc filmfelvételek	1949:388, 1977:167, 177
nóta	1920:2–22, 1921:61, 1974:103– 105, 107
nyakkaloda használata	1941:68
nyomásos gazdálkodás	1960:94, 101

O, Ó

olajmalom	1975:624–627
osztott település	1955:124–170, 1972:39–41, 1974:633
óévesti népszokás	1941:16, 21
öntőasszonyok	1931:147, 148

P

parlag rendszerű művelés	1964:329
páasztorművészet	1890:317, 320, 350–352, 1972:146
piacközpont	1978:227–228
prés	1958:5, 18, 19, 22, 23
pünkösdi köszöntő	1929:107–112, 1937:40–44
pünkösdi népszokás	1941:180

R

rákászat	1977:438
ráolvasás	1942:106, 109, 110
református vallás	1978:524
regölés	1978:527
regösének	1902:370, 1965:34, 61, 1974:315
részlampó	1959:388, 389

S, SZ

sirató	1973:602–604
somogyi hímzések	1972:164–166
Somogyi Kódex	1978:118
somogyi ködmön	1978:323
számartartás	1982:450, 451
szálasgabona tárolása	1956:409, 418, 421, 426–428, 433, 436–438
szállítás	1983:6
szennai templom	1972:152
szántalpas hombár	1964:20, 21
szentiváni tűzgyújtás	1901:78–79, 1902:28, 71, 122, 378, 1931:153, 1938:213, 1978:528
szentgyörgykultusz	1974:217–219, 225
szénakaszalók	1978:239
szénarács	1980:162
szénáspajta	1929:10
szokások	1890:308, 1897:451, 1929:166, 1931:21, 1940:15–23, 1941:101, 103–106, 180, 182, 185
szőlőmetés	1966:513, 1980:60, 74, 75, 1983:52, 55, 59
szömörce termesztés	1956:580
szűrhimzés	1977:21
szűrvisolet	1926:57, 59, 1943:255, 1944:40, 41, 1977:22

T

takarás	1945:49, 50
takácscéh	1972:253, 259, 260
talpaspajta	1953:293–298
talpfa	1945:49, 50
tájnyelv	1947:279, 280, 1957:229, 231, 234, 240, 246, 1969:567, 1970:619
táltos	1954:45, 46
táplálkozás	1932:15, 16, 1979:130–132, 1981:459–470
teherhordás	1973:514, 516, 522
település	1955:124–176, 1972:39–41, 1974:48–60
temetkezés	1942:234
termécsere	1971:5
tetőszerkezet	1972:528
téglavető	1964:600
tulajdonjegy	1965:383, 389, 462
tűzelőberendezés	1972:522–526
tűzes ember	1969:407

U, U

uradalmi gazdálkodás	1977:469
újtűzgyújtás	1978:537
ültetőfa	1963:351, 358, 361, 364, 365

V, W

vasalás	1940:434, 437, 438, 440
vászonkereskedelem	1974:32

Vikár munkássága	1891:118–123, 1945:81, 82, 1971:412–417
virágrátét viselet	1978:324 1897:438, 451, 1895:228, 229, 1926:57, 59, 1927:60, 61, 1931:78, 83, 155, 159, 160, 163, 1942:234, 1947:109, 110
vízkeresztí népszokás	1937:40–44, 1941:18
vízfordási módok	1981:307–333
vízrajzi térkép	1978:535

FÖLDRAJZINÉV-MUTATÓ**

- Almamellék (Baranya megye) 1973:431, 1941:108
 Almáskeresztúr (Baranya megye) 1978:235
 Almás-völgy (Baranya megye) 1902:18–19
 Alsók (ld. Csurgó, 1940:434)
 Alsó-Gyékényes (ld. Gyékényes, 1923:55)
 Alsó-Segesd (ld. Segesd, 1928:193–196, 1940:434,
 438, 441)
 Alsó-Somogy 1911:33
 Andocs 1937:33, 1940:53, 1962:359, 1974:366–368,
 1977:298
 Apáti (ld. Kutas, 1929:43)
 Aszaló (ld. Somogyaszaló, 1902:28, 31, 1901:78–79)
 Attala (Tolna megye) 1923:56, 1961:52, 1979:75
 Ádánd 1974:87
- Babócsa 1902:15, 1954:45, 1981:459
 Balatonboglár 1974:219
 Balatonberény 1967:6, 1967:535, 1972:143, 1972:298,
 1975:625
 Balatonendréd 1932:15, 17, 1957:277, 1969:3, 8, 10,
 1973:259, 1941:16
 Balatonkenese 1975:625
 Balatonkeresztúr 1967:544, 1972:298, 1982:284
 Balatonkiliti 1902:28, 1929:166
 Balatonszárszó 1963:254, 1975:625, 627
 Balatonszemes 1926:164, 1959:619, 1971:355,
 1977:250
 Balatonszentgyörgy 1933:117, 1960:319, 1972:298,
 1974:217
 Balatonöszöd 1959:619
 Barcs 1902:15, 1961:214–215
 Baté 1982:451
 Bábony (ld. Bábonymegyér, 1966:483)
 Bábonymegyér 1973:421
 Bálványos 1963:244, 1973:465, 1977:298
 Becefa (Baranya megye) 1978:520
 Bedegkér 1972:510
 Beleg 1982:451
 Belezna (Zala megye) 1968:578
 Belső-Somogy 1980:45, 1981:75
 Berény (ld. Balatonberény, 1965:243, 1975:625)
- Berzence 1902:15, 1926:155, 1938:218–219, 1961:50,
 1965:243, 1968:564, 565, 566, 568, 573, 1970:548,
 551, 1981:459
 Bélavár 1902:15, 1968:566, 573
 Bize 1902:18, 19
 Boglárlelle 1895:229
 Bodrog 1891:122
 Bolhó 1902:15, 1928:193, 196, 1981:459
 Boronka (ld. Marcali 1933:164, 1956:433, 1978:115)
 Bonnya 1902:18–19, 1929:107, 111
 Böhönye 1982:284
 Buzsák 1895:229, 1931:155, 160, 1941:18, 1959:389,
 1961:17, 51, 1960:319, 1961:51, 1963:244, 1977:187
 –188
- Csákány 1929:107, 1937:40, 1982:284
 Csehi (ld. Ordacsehi, 1895:229)
 Cserénfa 1954:45
 Csertő (Baranya megye) 1978:527
 Csesztreg (Zala megye) 1963:233
 Csokonya (ld. Csokonyavisonta, 1902:15, 1953:329,
 1963:244, 1972:558, 1981:41)
 Csoma (ld. Csomaszabadi, Tolna megye, 1972:298)
 Csisztapuszta (ld. Buzsák, 1959:388–389)
 Csököly 1891:122, 1899:25–34, 1924:152, 1926:57,
 1929:40–47, 1929:197–200, 1935:11, 1935:49,
 1940:434, 1941:104, 1961:189, 1963:233, 243,
 1972:558, 561, 1974:48, 56, 1978:113, 1979:130,
 1982:284
 Csurgó 1923:53, 56, 1925:53, 1926:57, 1932:16,
 1940:440–441, 1940:329, 1944:114, 1961:215–216,
 1961:230–231, 1962:593, 1963:249, 1974:104–105,
 1978:113, 1979:77, 1982:284
 Csurgói járás 1972:164
 Csurgónagymarton 1934:182, 183, 1970:547, 1982:451
- Darány 1963:232, 1972:558, 1975:370
 Dencs (ld. Szökedencs v. Dencsháza, 1982:284)
 Dél-Somogy 1979:47
 Döbrököz (Tolna megye) 1957:280
 Döröcske 1902:18–19
 Drávafok 1902:15, 1931:21

** A földrajzinév-mutatóban az 1958-ig Somogy megyéhez tartozó községek is szerepelnek. A helységnév-mutatóban e nevek eredeti (a tanulmányokban szereplő) írásmódját megtartottam ld.: = lásd

- Drávagárdony 1902:15
 Drávakeresztúr 1902:15
 Drávamellék 1931:159, 162, 1935:48, 1967:15,
 1973:514, 1978:233
 Drávaszentmárton (Baranya megye) 1902:15
 Drávasztára (Baranya megye) 1902:15
 Drávatamási 1902:15
- Ecseny 1902:18–19, 1929:107, 111
 Endréd (ld. Balatonendréd, 1957:277)
 Endrőc (Baranya megye) 1902:15
 Erdőcsokonya 1928:193–196, 1960:319
- Faluszemes (ld. Balatonszemes, 1895:229)
 Fehéregyház (ld. Somogyzsitfa, 1924:146, 1982:284)
 Felsőmocsolád 1960:319
 Felső-Segesd 1900:399–403, 1962:358
 Felső-Somogy 1932:16
 Fonyód 1928:193–196, 1960:319, 1977:345
 Főnyed 1982:284
- Gadács 1902:18–19
 Gamás 1924:146, 1963:250
 Gálos (ld. Gálosfa, 1965:367, 402)
 Gárdony (ld. Drávagárdony, 1902:15)
 Gige 1935:111, 1949:122, 1974:48, 1977:214, 1978:113,
 1979:130–132
 Gomba (ld. Nagygomba, 1972:519)
 Gölle 1963:232, 255, 1963:351
 Görgeteg 1972:558
 Görösgal (Baranya megye) 1965:389, 379, 409
 Gyarmat (ld. Kaposgyarmat 1962:360)
 Gyékényes 1902:15, 1968:564
- Hács 1895:227, 1963:247
 Háromfa 1902:15
 Heresznye 1902:15, 1981:459
 Hedrehely 1891:122, 1924:152, 1955:125, 133, 168,
 1960:319, 1972:39, 40
 Hetes 1891:122, 1945:81, 1974:219
 Homok 1902:18–19
 Homokszentgyörgy 1974:218
 Horvátkút 1929:107, 1963:231, 243, 1982:284
 Hosszúfalu 1972:558
- Igal 1963:163, 1963:361–363, 1974:219
 Iharos (ld. Iharosberény, 1938:218, 1956:409,
 1965:244, 1966:374)
 Istvándi 1972:558
- Jádfalva (Somogyjád) 1926:137
 Jut (ld. Siójut, 1974:87)
 Juta 1891:122, 1928:144
- Kadarkút 1955:125, 168
 Karád 1961:52, 1961:230–231, 1963:247, 1972:253,
 1974:105, 107, 1979:76
 Kapoly 1957:277, 1961:230–231, 1980:162, 187
 Kaposfő 1972:558
 Kaposfüred 1969:3, 11, 1979:75
 Kaposmérő 1899:25–34
- Kaposújlak 1965:122, 1983:55
 Kaposvár 1923:56, 1928:193–196, 1941:68, 182,
 1949:388, 1954:45, 1959:619, 1961:214–215,
 230–231, 1969:407, 1972:253, 1972:558, 1972:605,
 1978:323, 1982:284
 Kapos-völgy 1902:18, 19, 1972:164, 1978:239,
 Kapos-mente 1978:536
 Kastélyosdombó 1949:118, 129
 Kálmánca 1929:40–47, 1949:125, 1952:367–368,
 1963:358, 361, 364–365, 1977:298, 1978:529,
 1981:42
 Kára 1902:18–19, 1981:42
 Kecel (Kaposvár) 1964:329
 Kercesliget 1977:167
 Kéthely 1931:78, 83, 1932:17, 1932:85, 1940:434,
 1941:21, 1941:182, 1941:434, 1942:126, 1952:367,
 1981:405
 Kiliti (ld. Balatonkiliti c. Somogykiliti, 1902:28,
 1902:378, 1926:45, 1929:166, 1933:117, 1941:185)
 Kis-Balaton 1980:585–587
 Kisbajom 1963:307–310, 1974:48, 1977:314, 1979:130
 Kisbárapáti 1901:78, 79, 1902:28, 72, 1928:193–196,
 1941:107, 1963:234
 Kisberki 1961:230–231
 Kisdobsza (Baranya megye) 1972:558
 Kiskorpád 1956:436–438, 1972:558, 561, 1974:48
 Komlósa (?) 1902:15
 Kopaszhegy-puszta (Óreglak?) 1979:74
 Köles-puszta (?) 1981:235
 Koppány völgye 1902:18–19, 1956:231, 1972:164
 Köröshegy 1973:258, 1977:345, 1979:44
 Kötcse 1925:49, 1951:230–231, 1974:104, 105
 Kutas 1890:308, 1977:298
 Külső-Somogy 1981:535
- Lad 1891:122
 Lakócsa 1964:20–21, 1977:177
 Lábod 1967:537, 1972:558, 1979:42, 1981:537,
 1941:106
 Lába-puszta (?) 1974:368
 Látrány 1959:619, 1963:232, 248
 Lelle (ld. Boglárlelle, 1895:229, 1956:436–438)
 Lengyeltóti 1926:40–44, 1928:193–196, 1929:107, 111,
 1931:83, 1941:15, 1932:15–17, 1933:117, 1956:436–
 438, 1959:619, 1961:230–231, 1963:234, 250,
 1977:177, 1941:15, 16, 21, 105, 1942:109
 Lengyeltóti járás 1897:438–451
 Légrád (ld. Szentmihályhegy, ld. Őrtilos, 1968:561,
 562)
- Magyaratád 1956:433
 Magyarfülpös 1957:277
 Magyar-Lad (ld. Lad, 1891:122)
 Magyarszomajom (ld. Kaposfő, 1972:558)
 Magyarújfalú (Baranya megye) 1902:16
 Marcali 1940:434, 1958:389, 1960:319, 1961:230–231,
 1963:163, 1978:228, 1978:271, 1979:44, 48, 1982:284
 Markóc 1902:15
 Marcsi-puszta (ld. Somogyzil, 1977:438)

- Márcadó-puszta (ld. Zselickisfalud, 1933:150)
 Mesztegnyő 1902:370, 1982:284
 Mernye 1961:230–231, 1963:242, 253, 1965:243,
 1981:535
 Miháld 1963:241, 1965:34
 Miklósi 1902:18–19
 Mosdós 1956:433
 Mozsgó (Baranya megye) 1902:28, 76, 1954:46,
 1981:250, 1941:17, 185
- Nagyatád 1926:59, 1949:355, 1956:426, 436–438,
 1958:314, 1959:314, 1961:204–205, 210–211,
 1961:23–31, 1963:241, 1973:592, 1977:468,
 1978:230, 210, 323, 1978:432, 1981:537
 Nagybajom 1955:136, 1960:319, 1961:230–231,
 1972:519, 1974:48, 1978:115, 1982:284
 Nagyberény 1971:353
 Nagyberki 1923:55, 1961:230–231, 1966:374, 1969:3,
 7, 1972:298, 1980:169, 188
 Nagycsepely
 Nagydobsza (Baranya megye) 1972:558
 Nagygomba 1982:284
 Nagyhárság 1972:558
 Nagyszakácsi 1962:360–361, 1969:3, 8, 11, 1972:519
 Nágocs 1961:204–205
 Nemesdéd 1945:27, 1955:136, 1972:519
 Nemespátró 1933:164, 1935:108, 1936:72, 90,
 1955:136, 1956:436–438, 1957:271, 1960:318,
 1965:41, 61, 1979:74, 1980:167
 Német-Lad (ld. Lad, 1891:122)
 Németszomajom (ld. Kaposfő, 1972:558)
 Németújfaló (Baranya megye) 1902:18–19
 Nikla 1944:97, 1975:67, 1982:284
- Oker-csatorna 1902:18–19,
 Ordacsehi 1895:229, 1969:407, 1977:298, 1980:169,
 188, 1981:538
 Orci 1963:239, 246, 1967:534
 Osztopán 1928:193–196, 1972:143, 1977:298,
 1981:537
 Öreglak 1962:593, 1963:246, 253, 1977:177
 Örtilos 1902:15, 1968:564, 570, 578, 582
 Ózöd (ld. Balatonószöd, 1895:229, 1963:234,
 244–245)
- Patca 1891:122, 1955:125, 1969:3, 1972:40
 Pálfalu (ld. Barcs 1902:15, 1972:558)
 Péterhida 1902:15
 Pogányszentpéter 1970:547, 550–551, 1977:298
 Porrogszentpál 1940:437
 Polány 1941:106
 Potony 1902:15, 1933:164, 1964:20–21
 Pödöri-puszta (ld. Somogyaszaló, 1973:434)
 Pusztakovácsi 1978:112, 115, 1982:284
- Répás-puszta (ld. Toponár, 1959:619)
 Révfalu (Baranya megye) 1902:15
 Rinyakovácsi 1974:48, 1972:344, 1978:112, 1979:130
 Ropoly (ld. Zselickisfalud, 1962:595)
 Rinyaszentkirály 1911:33
- Somogy megye 1800:317, 320, 1895:207, 1899:25–34,
 1900:46, 1902:446, 1903:215, 1904:446, 1906:96–98,
 1911:47–55, 1914:340, 1916:287, 1921:61, 1920:2–22,
 1924:153, 1928:90, 1928:144, 1927:33, 34, 1927:60–
 61, 1931:31, 1931:83, 1931:163–165, 1933:104,
 1933:108–109, 1935:115–116, 1940:440, 1940:387,
 1940:327, 329, 1941:49–50, 1941:103, 104, 107,
 1941:16, 18, 21, 1941:182, 1942:106, 110, 1942:234,
 1943:255, 1944:97, 1944:40–41, 1945:49–50,
 1947:279–280, 1947:109–110, 1949:354, 1949:126,
 1950:254–256, 1951:173, 1953:329, 1954:377,
 1953:400, 402, 1955:125, 127, 134, 135, 138, 168,
 1956:409, 1956:426, 427, 1956:580, 1957:229, 231,
 234, 240, 246, 1958:5, 22, 18, 1959:256, 1960:273,
 1960:318, 330–331, 319, 320, 321, 1961:215,
 1961:376, 1962:573, 580–582, 598, 607, 609,
 1963:58, 1963:230, 232, 1964:600, 1965:136,
 1965:255, 258, 1965:383, 1966:370, 1966:513,
 1967:15, 1968:22, 1968:368–395, 1970:59, 75, 79,
 1970:277, 1971:5, 1971:414, 1972:41, 1972:258–260,
 1972:605, 1972:519, 520–528, 1973:516, 522,
 1974:31, 32, 1974:315, 1974:631–634, 1974:366–368,
 1977:344, 1977:286–287, 1977:21, 24, 25, 1978:118,
 1978:174–175, 1978:231, 1980:387, 1980:249, 250,
 1981:317, 319, 322, 327, 1981:403, 1981:638,
 1982:294, 1983:209, 1983:52, 59, 1983:6
- Sarkad (ld. Csurgó, 1902:15)
 Ság-puszta (?) 1938:217–218,
 Ságvár 1933:163,
 Sámson (ld. Somogysámson, 1929:107, 1975:625,
 1980:249, 1982:284)
 Sárd (ld. Somogysárd, 1961:204, 205, 230–231)
 Segesd 1979:44, 45, 1982:284,
 Sérsekszlős 1980:74
 Simonfa 1955:125, 1961:51
 Siófok 1974:105
 Sió-mellék 1956:427
 Somodor 1926:137, 1969:3
 Somogyacsa 1977:298
 Somogyaszaló 1955:133, 1973:434, 1977:177
 Somogygeszti 1959:619
 Somogyberzence (ld. Berzence, 1933:163, 1970:540)
 Somogycsurgó (ld. Csurgó, 1933:163)
 Somogyjád 1953:293–298, 1955:133, 1956:426, 436–
 438, 1983:55
 Somogysámson 1929:107
 Somogysárd 1969:3, 8, 11
 Somogyzentgyörgy 1926:137
 Somogyszil 1940:434, 1972:519, 1977:438
 Somogyszob 1899:25–34, 1965:122
 Somogytarnóca 1902:15, 1974:219
 Somogytúr 1963:232, 247, 1982:451
 Somogyudvarhely 1941:20, 1972:142, 1977:298
 Somogyvár 1967:15, 1968:565, 1974:219, 1979:52
 Surd (Zala megye) 1937:44, 1954:45, 1968:566, 568,
 1969:11, 1977:298
 Szalacska (ld. Nagyberki, 1958:23, 1970:196)
 Szántód 1927:69, 61
 Szántód-puszta (ld. Zamárdi, 1962:188, 200–202)

- Szárszó (ld. Balatonszárszó, 1925:49, 1977:250)
- Szenna 1891:122, 1926:136, 1929:10, 1940:118, 129, 1941:16, 80, 81, 185, 1954:46, 1955:125, 1956:418, 421, 426, 436–438, 1961:16, 1963:234, 242, 1965:39, 1967:6, 1969:567, 1972:152, 1974:225, 1980:189, 1981:537, 1941:16, 80–81, 185
- Szenta 1965:61, 1969:3
- Szentbenedek (ld. Bárdudvarnok, 1949:118, 129)
- Szentgyörgy (ld. Balatonszentgyörgy)
- Szentgyörgy vár 1979:50–53
- Szentmárton (ld. Szilvásszentmárton, 1891:122, 1969:3)
- Szentborbás 1902:15, 1964:20–21
- Szentmihályhegy (ld. Őrtilos, 1963:244, 254, 1968:561, 562)
- Szentes (ld. Drávaszentes, 1902:15)
- Szenyér 1929:107, 1935:110, 1937:44, 1960:94, 1965:61
- Széplak (ld. Siófok, 1958:23)
- Szigetvár (Baranya megye) 1949:118, 129, 1961:214–215, 1965:367, 402, 1972:253, 1977:468, 1978:323
- Szigetvári járás 1972:164
- Szigetvidék (Baranya megye) 1978:521, 522, 527, 528, 534, 535
- Szilvásszentmárton 1931:147, 1955:125, 134, 1963:358, 1969:3, 1977:298
- Szilvagy 1963:232
- Szomajom (ld. Kaposfő, 1902:18–19)
- Szorosad 1959:619
- Szólád 1925:49, 1968:185, 197:250
- Szőkedencs 1963:240, 243, 1941:16
- Szőlősgyőrök 1961:230–231, 1963:232, 248, 1980:60, 74
- Szőlőskislak 1980:75
- Szulok 1902:18–19
- Tab 1961:230–231
- Tapsony 1956:436–438, 1982:284
- Tarany 1963:235
- Tarnóca (ld. Somogytarnóca, 1972:558)
- Taszár 1955:133, 1963:234, 1967:534
- Táska 1895:229, 1975:67, 1941:18
- Teklafalu (Baranya megye) 1902:18–19
- Telek 1957:277
- Teleki 1963:247
- Toponár (ld. Kaposvár 1924:151, 1959:619, 1961:215, 216, 1972:253)
- Torvaj 1977:177
- Tótkeresztúr (Almáskeresztúr) (Baranya megye) 1902:18–19
- Tótszentgyörgy (Baranya megye) 1974:218, 1979:44
- Tótszentpál 1890:350–352, 1895:229, 1929:107, 1937:42
- Töröcske 1931:147, 1954:45
- Törökkoppány 1923:54, 1938:213, 1955:133, 1961:51, 1979:77
- Túr (ld. Somogytúr, 1957:277)
- Udvarhely (ld. Somogyudvarhely, 1902:15)
- Újnép (ld. Rinyaújnép, 1902:15)
- Varjaskér 1895:229
- Vámos (ld. Somogyvámos, 1895:227)
- Várong 1970:619, 1980:169, 188
- Vajárosbérc 1941:105
- Vid (ld. Nemesvid, 1982:284)
- Visnye 1891:122
- Visonta (ld. Csokonyavisonta, 1972:558, 561)
- Vízvár 1902:15, 1933:164, 1961:15, 1963:235, 1981:459
- Vörs 1949:118, 129, 1972:298, 1975:625, 626, 1982:284
- Zamárdi 1969:3, 1970:209, 210, 1973:257, 1982:451
- Zádor 1902:15, 1962:595
- Zákány 1902:15, 1968:564, 565, 578, 582
- Zára (?)
- Zics 1902:122, 1931:153
- Zimány 1963:234, 241, 244, 249, 1967:534, 1941:108
- Zselicség 1891:122, 1929:10, 1933:150–156, 1949:357, 1955:125, 127, 138, 1957:378, 1960:319, 1962:593, 1977:344, 1978:233, 1981:168, 169, 1981:244
- Zselickisfalud 1891:122, 1949:118, 129, 1955:125, 134, 138, 166
- Zselickislak 1954:46, 1955:125, 1980:189
- Zselicszentpál 1954:45–46, 1955:125, 1961:15
- Zsitfa (ld. Somogyzsitfa, 1982:284)

SZERZŐNÉVMUTATÓ

- ANDRÁSSFALVY Bertalan: 1963:58, 1972:605, 1978:231, 233, 235, 239
- BAKOS József: 1951:173
- BALASSA Iván: 1945:27, 1949:122, 123, 125, 129, 1956:409, 418, 421, 426, 427, 428, 433, 436–438, 1974:632, 633, 1981:536, 537, 538, 542, 543
- BALASSA M. Iván: 1970:533, 540–541, 1972:558–561, 1977:344–345
- BALOGH István: 1957:271, 277, 280
- BALOGH Pál: 1902:15, 18–19
- BARABÁS Jenő: 1949:354, 355, 357, 1970:277
- BARTHA N. Károly: 1933:117
- BÁCSKAI Vera: 1978:227–228
- BÁLINT Csanád: 1980:45
- BÁLINT Sándor: 1974:217–219, 225
- BÁNÓ István: 1963:307–310
- BÁRKÁNYI János: 1961:376
- BÁRTH János: 1974:366–368
- BÁTKY Zsigmond: 1911:33
- BEKE Ödön: 1940:434, 437–438, 440–441
- BELÉNYESY Márta: 1960:94, 101, 1964:329
- BELLON Tibor: 1981:235, 237, 239, 244, 246, 250
- BELLOSICS Bálint: 1902:25–31, 70–78, 117–127, 1906:96–98
- BINDER Jenő: 1928:144
- B. J.: 1951:224–225
- BODGÁL Ferenc: 1959:388–389
- BOROSS Marietta: 1959:592, 619
1956:650–651
- CSÁKY Elek: 1895:227–229, 1897:438–451
- CSILLÉRI K. Klára: 1977:21, 24, 25
- CSOMA Zsigmond: 1983:52, 55, 59
- DANKÓ Imre: 1962:573, 580–582, 1977:468–469
- DIÓSZEGI Vilmos: 1954:45, 46
- DOBOS Ilona: 1973:421, 425–426, 1981:638
- DOBSZAY László: 1973:431, 434
- DOMONKOS Ottó: 1961:204–205, 210–211, 214–216, 224–225, 230–231, 1974:31, 32
- ELŐD Géza: 1929:40, 47, 198, 200
- EPERJESSY Ernő: 1968:561, 578
- ERDÉLYI Zsuzsanna: 1961:189, 1971:344, 353, 355
- ÉBNER (GÖNYEI) Sándor: 1929:10, 1931:147–148, 1933:150–156
- ÉGETŐ Melinda: 1978:174–175, 1980:74–75, 60, 67
- ÉN: 1914:340
- FÉL Edit dr.: 1935:11, 1977:187–188
- FOLDESI Béla: 1978:118
- FÜZES Endre: 1964:20, 21, 1973:465,
- GERGELY Pál: 1971:414
- GÖNCZI Ferenc: 1928:193–196, 1929:107–112, 1931:163–165, 1933:163, 164, 1941:68, 1941:279–280, 1942:233–311, 1943:255, 1944:40–41, 1944:97, 1947:279–280, 1947:109–110
- G. F.: 1948:245–246
- GÖNYEI (ÉBNER) Sándor: 1934:182–183, 1941:80–81
- GRÁFIK Imre: 1983:6
- GULYÁS József: 1924:151–153
- GUNDA Béla: 1938:213, 1964:600, 1971:5
- GYÖRFFY István: 1926:57, 59
- HERMAN Ottó: 1890:317, 320
- HOPPÁL Mihály: 1969:407, 1972:142, 143, 146, 152
- HOSSZU József: 1901:78–79
- HÓFER Tamás: 1955:125, 127, 128, 130, 131–139, 151–152, 166, 168, 170, 171, 175, 176, 1957:378, 1972:39–41
- IKLÓDI András: 1982:294
- IKVAY Nándor: 196:370, 373, 374
- KANYAR József: 1965:243–245
- KECSKÉS Péter: 1966:513
- KENESEI Ilona: 1911:47–55
- KERECSENYI Edit: 1970:547–548, 551
- KERÉKGYÁRTÓ U. Adrien: 1972:164–166
- KERÉNYI György: 1968:185
- KISBÁN Eszter: 1979:130–132
- KISS Gabriella: 1959:256
- KISS Géza: 1931:31
- KNAPP Ilona Éva: 1982:284
- KNÉZY Judit: 1972:518–531, 1974:48–60, 1981:459–470, 1979:130–132
- KOROMPAY Bertalan: 1945:81–82
- KOVÁCS K. László: 1970:619
- KÓSA László: 1968:368–395
- KÖRNER Tamás: 1970:59, 75, 79
- KRESZ Mária: 1960:318–319, 320–321, 330–331, 1968:22, 1978:323–325, 331–332, 336
- KRIZA Ildikó: 1983:209
- LENGYEL Györgyi: 1953:400–402
- LÉTAY Miklós: 1978:271
- LÉVAINÉ GÁBOR Judit: 1963:230–255, 1974:103–105, 107

- LUKÁCS Károly: 1940:367
 LUKŐ Gábor: 1965:34, 39, 41, 61
 MADARASSY László: 1928:90, 1929:166
 MANGA János: 1962:358–361, 1946:60
 MARTIN György: 1965:255, 258, 1977:167, 177
 MÉREY Klára: 1967:533, 537, 544
 MÉSZÁROS István: 1975:370–371, 374
 MOLDOVÁN
 Domonkos: 1973:592–604
 MOLNÁR A. Ferenc: 1978:112–115
 MORVAY Judit: 1966:483, 485
 MORVAY Péter: 1949:388
 MUNKÁCSI Bernát: 1900:46
 NIEDERMÜLLER Péter: 1981:403, 405
 OLSVAI Imre: 1979:74, 77
 OKROS László: 1965:136
 PALÁDI KOVÁCS
 Attila: 1973:514, 516, 522, 1980:162,
 167, 169, 187–188,
 1981:314, 322, 327
 PALOTAY Gertrud: 1931:155, 159, 160, 162
 PÁLDY Krisztina: 1981:169
 PETERDI László: 1900:393–403, 1902:378
 PÉTER László: 1965:122
 RELNOVIC Davorka: 1916:287
 RELNOVIC Néda: 1926:154–155
 R. L.: 1890:350–352
 SÁNDOR István: 1953:329
 SÁROSI Bálint: 1962:593, 595, 598, 607, 609
 SEBESTYÉN CS. Károly: 1945:49–50, 1954:377
 SEBESTYÉN Gyula: 1902:370
 SFFMAVER Vilmos: 1935:105, 108, 109–111, 115–
 116, 1936:72–90, 1937:40–
 49, 1938:217–218
 SELMECZI KOVÁCS
 Attila: 1977:275, 282, 283, 286–287,
 289, 298
 SOLYMOSSY Sándor: 1927:60–61, 1933:104
 SZABÓ János: 1901:78–79
 SZACSVAY Éva: 1972:298–304
 SZENDREY Ákos: 1931:78, 83, 153, 1935:48, 49,
 1940:327–329, 1941:50,
 1942:126, 1952:367–368,
 1959:314
 SZENDREI Janka: 1973:431, 434, 1974:315
 SZENDREY Zsigmond: 1923:54, 56, 59, 1923:144, 146
 1924:144, 146, 1925:49, 53,
 1920:130–137, 1927:33, 34,
 1931:22, 1932:15–17,
 1932:85–87, 1940:327, 329,
 1942:106, 109, 110,
 1941:15–18, 20–22, 49–50,
 101, 103–108, 180, 182, 185
 SZENTMIHÁLYI Imre: 1969:567, 1974:87
 SZENTPÁL Olga: 1961:15, 18, 50–52
 SZIGETI József: 1904:446
 SZOLNOKY Lajos: 1972:255, 258–260
 SZOMJAS-SCHIFFER
 György: 1981:41, 42
 SZ. N.: 1921:61
 T. I.: 1926:40–45
 TAKÁCS Gyula: 1950:254–256, 1953:293–298,
 1956:580
 TAKÁCS Lajos: 1956:231, 1963:351, 358, 361,
 364, 365, 1967:6, 15, 1969:3
 –11, 1970:196, 197, 209,
 210, 1970:146, 210,
 1973:249–250, 257–259,
 261, 269, 1975:67, 1977:250,
 1977:438, 1979:42–53,
 1980:249–250
 TÁLASI István: 1957:229, 231, 234, 240, 246
 TÁRKÁNY SZÜCS Ernő: 1965:383, 384, 389, 379, 387,
 402, 409, 1980:387
 TÁTRAI Zsuzsa: 1981:75
 TIMAFFY László: 1963:163
 TÓTH Kálmán: 1978:432
 TUSKÉS Gábor: 1982:284
 VAJKAI Aurél: 1940:53, 1975:624–627
 VARGYAS Lajos: 1960:273, 1973:431, 434
 Varga Gyula: 1980:585–587
 VARGHA László: 1962:188, 200–202
 VIGA Gyula: 1982:450–451
 VIKÁR Béla: 1890:308, 1891:118–123,
 1898:25–34
 VINCZE István: 1958:5, 18, 19, 22, 23
 WLISLOCKINÉ
 DÖRFNER Fanni: 1895:207
 –, –, 1944:114
 ZENTAI János: 1978:520–522, 525, 527, 529,
 533–537

AGNES MOLNÁR: ETHNOGRAPHISCHE FORSCHUNG IM KOMITAT SOMOGY IM SPIEGEL DER ZEITSCHRIFT „ETHNOGRAPHIA“

Als einzige Zeitschrift für Volkskunde wird in Ungarn „Ethnographia“ herausgegeben. Das wachsende Interesse für ethnographische Forschungen führte im Jahre 1889 zur Gründung der Ungarischen Ethnographischen Gesellschaft, die bereits 1890 die erste Nummer ihrer Zeitschrift herausbrachte.

In „Ethnographia“ spiegeln sich die Hauptrichtungen, – ziele und – ergebnisse der Forschungsarbeit in Ungarn wider, die Zeitschrift war immer ein Forum für Publikationen der herausragendsten Persönlichkeiten der Disziplin.

In den ersten Jahren nach der Gründung von „Ethnographia“ war das Interesse der ungarischen geistigen Elite stark auf Fragen des Ursprungs der Magyaren ausgerichtet. Auch die Vertreter der Disziplin Ethnographie wandten sich der Erforschung einfacher Wirtschaftsformen wie Fischerei, Hirtentum etc. zu, um aus den gewonnenen Erfahrungen und den registrierten Phänomenen Schlüsse zu ziehen. ihre Hypothesen in bezug auf die Kultur der Magyaren früher Jahre mit der Kultur von Völkern, die als Verwandte in Frage gekommen waren, zu konfrontieren und so Übereinstimmungen nachzuweisen.

Dem gleichen Ziel dienten auch die linguistischen Forschungen der 90er Jahre. Diese stark ursprungsorientierte Betrachtungsweise war bis zu den 20er Jahren dieses Jahrhunderts bestimmend für die Themenwahl der Ethnographen in Ungarn.

Die herausragenden Persönlichkeiten der ethnographischen Forschung dieser Zeit waren *János Jankó*, *Antal Herrmann*, *Bernát Munkácsi* und *Lajos Kátana*, zugleich Herausgeber von „Ethnographia“, in der sie auch ihre eigenen Publikationen veröffentlichten. Die meisten Beiträge in den ersten Nummern der Zeitschrift waren deskriptiver und viel weniger analytischer Natur.

Von dem Ende der 90er Jahre an wurden die Beiträge in „Ethnographia“ in vier Kategorien (historische Ethnographie, materielle Volkskunde, Volksglaube und Volksbrauch) veröffentlicht. Die Periode 1890–1930 war die „grosse Zeit“ der Feldarbeit, die notwendigerweise den ersten grossen zusammenfassenden, analytischen Werken vorausgehen musste. Unter diesen sei an erster Stelle das Monumentalwerk „Volkskunde der Ungarn“, herausgegeben Anfang der 30er Jahre, erwähnt, eine grossartige Synthese der wissenschaftlichen Kenntnisse der gegebenen Zeit. Das Werk besitzt bis zum heutigen Tage Gültigkeit und ist ein unentbehrliches Nachschlagewerk aller ungarischen Ethnographen.

In den 30er Jahren standen Fragen der Volksarchitektur, der Hauslandschaften und der Viehzucht im Vordergrund der „Ethnographia“-Beiträge, worin das

wissenschaftliche Interesse der beiden Herausgeber *István Györffy* und *László Madarassy* zum Ausdruck kommt. Als erster hat *Zsigmond Szendrey* versucht, das im Bereich der Folklore gesammelte Material zu systematisieren. 1940 übernahm *Béla Gunda* die Leitung von „Ethnographia“. Seiner Tätigkeit ist es zu verdanken, dass in der Zeitschrift zum ersten Mal auch Beiträge von westeuropäischen Wissenschaftlern veröffentlicht worden sind, womit ungarischen Volkskundeforschern ermöglicht werden sollte, sich Einblick in die Hauptrichtungen westeuropäischer Forschungsarbeit zu verschaffen. 1944 übernahm *Edit Fél* die Leitung der Redaktion, sie trug zur Veröffentlichung einer hohen Anzahl von Beiträgen im Bereich der Sozialanthropologie bei; die Veränderungen, die nach dem zweiten Weltkrieg in der ungarischen Gesellschaft eingetreten sind, konnte auch die ethnographische Forschung nicht unbeachtet lassen. Eine Forschungsarbeit zur sozialistischen Umgestaltung des Dorfes, zur Untersuchung der dynamischen Veränderung althergebrachter Traditionen und zur Arbeiterfolklore wurde eingeleitet. In den 50er Jahren erhielt die Forschung im Bereich der Agrargeschichte grossen Aufschwung, um diese Zeit wurden die ersten museologischen Beiträge über einschlägige Fragen veröffentlicht. Zugleich erhöhte sich die Anzahl von Publikationen theoretischer Natur. Seit einigen Jahren werden in „Ethnographia“, anstatt wie früher vor allem Aufsätze mit Teilergebnissen gebracht zu haben, immer umfangreichere, zusammenfassende analytische Beiträge veröffentlicht. Darüberhinaus werden auch thematische Ausgaben und Festschriften zu Ehren herausragender Persönlichkeiten der ungarischen Volkskunde in wachsender Anzahl herausgegeben.

Schon in den ersten Nummern wurden Rezensionen und Literaturverzeichnisse sowie Nachrichten aus dem Leben der Ethnographischen Gesellschaft gebracht.

Unter vielem anderen war „Ethnographia“ stets ein Forum auch für die Veröffentlichung von Nachrichten aus dem Bereich der Ethnographie im Komitat Somogy. Die meisten Beiträge waren Belangen von Volksbrauch, Wirtschaftsformen, Volkstracht und Volkskunst gewidmet.

Im Zeitraum 1890–1905 war Volksbrauch das Schwerpunktthema der Berichte aus Somogy, nach 1920 standen Themen der Volksdichtung und der Volkstracht, in den 60er Jahren Probleme von Ackerbau und Ansiedlung, seit den 70er Jahren Bau- und Wohnkultur im Vordergrund des Interesses der Forscher im Komitat.

Dieser Aufsatz soll den Auftakt zu einem Repertorium von Somogy bilden,

АГНЕСЬ МОЛЬНАР: ЭТНОГРАФИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В ОБЛАСТИ ШОМОДЬ В СВЕТЕ ПУБЛИКАЦИЙ В ЖУРНАЛЕ „ЭТНОГРАФИЯ”

„Этнография” — единственный в венгерской этнографии регулярно выходящий журнал. Благодаря интересу к этой отрасли науки в 1899 году было создано Венгерское этнографическое общество, которое и начало выпускать в 1890 году новый журнал.

По публикациям в журнале вплоть до наших дней можно проследить основные направления венгерских этнографических исследований, их цели и результаты. В его работе принимали и принимают участие лучшие исследователи.

В годы, когда возник журнал, общественность сильно интересовал вопрос о происхождении венгерской нации. В связи с этим этнографы начали изучать т. н. древние профессии (рыболовство, пастушество), чтобы на основе опыта и собранного материала определить истоки венгерской культуры, а сравнивая отдельные ее черты с культурой других народов, доказать их совпадение. Этой же цели в 90-е годы прошлого столетия служили и лингвистические исследования. Это направление было определяющим для венгерской этнографии вплоть до 20-х годов текущего столетия.

Выдвигавшиеся представителями этой эпохи были Янош Янко, Антал Херрманн, Бернат Мункачи, Лайош Катона, которые редактировали „Этнографию” в первые годы существования журнала, а также публиковали на его страницах результаты собственных исследований.

Среди трудов, появившихся в первых номерах „Этнографии”, многие носили описательный, фиксирующий характер, меньше было аналитических научных трудов.

Начиная с конца 1890-х годов отдельные номера журнала были посвящены исторической этнографии, предметной этнографии, поверьям, народным обычаям.

Период 1890–1930 гг. являлся в венгерской этнографии периодом сбора данных. Он предшествовал первым обобщающим и подводным итогом работам. Такой работой стала вышедшая в начале 30-х годов „Этнография Венгрии”, обобщившая результаты этнографических изысканий предшествующего периода. Вплоть до сегодняшнего дня это уникальная и используемая в качестве источника работа.

В 30-е годы на передний план вышли исследования происхождения жилища и вопросы скотоводства, которые представляли сферу редакторских

и исследовательских интересов Иштвана Дерффи и Ласло Мадарашши. Собранный фольклорный материал первым попытался систематизировать Жигмонд Сендреи. В 1940 году редактором стал Бела Гунда. Под его руководством в „Этнографии” начали публиковаться работы исследователей из Западной Европы. При этом и венгерские ученые получили возможность ознакомиться с работой, протекавшей в Европе, и достижениями западноевропейских ученых. С 1944 года к руководству журналом пришла Эдит Фель, под руководством которой в журнале начали появляться труды в области социальной этнографии.

Коренные перемены в венгерском обществе, произошедшие после второй мировой войны, нашли отражение и в венгерской этнографии. Под влиянием этого началось изучение социалистического преобразования деревни, динамичного изменения традиций и рабочего фольклора. В 50-е годы начались интенсивные исследования в области истории сельского хозяйства, в этот же период появились первые музееологические статьи. Начиная с этого момента, возрастает количество публикаций теоретического характера.

В последние годы в журнале чаще стали появляться обобщающие работы, и сократилось число трудов по частным темам. Выходили также тематические номера и номера, посвященные жизнедеятельности отдельных выдающихся исследователей.

С самого начала журнал регулярно публиковал литературные обзоры, рецензии на специальную литературу и следил за отношениями внутри Этнографического общества.

На страницах „Этнографии” регулярно публиковались и результаты этнографических исследований в области Шомодь. Больше всего статей из области Шомодь касалось народных обычаев, а также хозяйствования, одежды, народного декоративного искусства.

В период между 1890 и 1905 годами больше всего писалось о народных обычаях, после 1920 года в шомодьских материалах преобладают темы народной поэзии и одежды. С 60-х годов областных этнографов чаще всего интересовали темы землеобработки и населенных пунктов, с 70-х годов — темы строительства и жилищной культуры.

Данная публикация открывает собой библиографию работ по области Шомодь.